

28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ, 1865.

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΑΡΙΘΜΟΣ 4.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ.

ΑΙΣΧΥΛΟΥ

ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ ΔΕΣΜΩΤΗΣ.

Λαμπρά και ύψηλῃ ἄμα εἶναι ἡ ὑπόθεσις τῆς τραγωδίας ταύτης. Ἡ Ἑλληνικὴ φαντασία, ὑπερπηδῶσα τὰ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διαγεγραμμένα ὄρια ὑπὸ τε τῆς θρησκείας καὶ τῶν προλήψεων, ἀγωνιζομένη κατὰ τῶν ὑλικῶν ἐκείνων θεοτήτων, τῶν ὑπὸ τῆς ἀρχαιότητος κληροδοτηθεισῶν, καὶ κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ πεπρωμένου παλαιούσα, διεμαρτυρήθη διὰ τοῦ τραγικοῦ τούτου καλλιτεχνήματος κατὰ τοῦ γηράσαντος καὶ ἐμπαθοῦς ἐκείνου Ὀλύμπου, ὃν ἔφαλεν ὁ Ὀμηρος καὶ αἱ πρὸ τῶν Μηδικῶν πολέμων γενεαί. Τὸ πνεῦμα τῆς ἐλευθερίας, ὅπερ εἰς εὐαρίθμους ἐμφωλεύον ψυχὰς ἐπάλασε κατὰ τῆς ἀπειραριθμοῦ ὕλης, καὶ καταθραύον τὴν φοικαλέαν ὄρμην τοῦ Ἀσιανοῦ κολοσσοῦ, ἐθριαμβεύσεν, αὐτὸ τοῦτο ἐπάλασε κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Αἰσχύλου πρὸς τὴν ἀφόρητον τοῦ ὑλικοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν ὑλικῶν θεοτήτων τυραννίαν, καὶ προσεπάθει νὰ σείσῃ τὰ θεμέλια, ἐφ' ὧν ἐστηρίζετο ἡ ὁμὰς τῶν σκηπτούχων θεῶν, καὶ τῶν τυράννων τῆς σφριγώσης Ἑλληνικῆς διανοίας ὑπερτέρων δυνάμεων. Μετὰ τὴν πρὸς τοὺς Ἀσιανούς πάλην, ἢ κατὰ τοῦ ὑλικοῦ Πανθίου ἠθικὴ ἐπανάστασις ἐσχηματίσθη ἐντὸς τῶν πνευμάτων. Τὰ ἄμορφα καὶ Αἰγυπτιαζόντα ἀγάλματα ἔπρεπε ν' ἀντικαταστήσωσι τὰ ἀπὸ τοῦ ἰδανικοῦ καλοῦ ἀπορρέυσαντα ἀριστουργήματα τοῦ φειδίου. Καὶ τὴν ξυλίνην ἀκρόπολιν ἔπρεπε νὰ μεταβάλῃ ἡ χεὶρ τοῦ κατ' ἐξοχὴν Ἑλλήνος Ἀθηναίου εἰς σέμνωμα καὶ τέμενος μαρμάρου, ὅπου ἡ ὑπερτάτη νοερά ἐργασία, ἡ ὑπερτάτη καλαισθησία, καὶ τὸ δυνατόν ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης τεχνητὸν καλόν, ἤθελον συνενώσῃ τὰς μαγικὰς τῶν ἀκτίνας. Ἐν ἄλλοις λόγοις, ἡ θερμὴ καὶ τὸ διάπυρον

τοῦ Ἑλληνικοῦ νοὸς ἠγωνίζετο νὰ διαλύσῃ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τὰ σκιάζοντα τὴν ἀγνωστον τοῦ Ὀλύμπου κορυφὴν νέφελα, καὶ νὰ χρυσώσῃ τὰς μέχρι τοῦδε σκιερὰς καὶ νεφελώδεις κορυφὰς τοῦ θείου ὄρους.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἐν ἄλλοις λόγοις φαντασία ἐζήτηε νὰ συμβιδάσῃ τὴν φιλοσοφίαν μετὰ τῆς θεότητος, διότι ἐν τῇ θεῖα δημιουργίᾳ ἀνεκάλυπτε καὶ ὑπερτάτην φιλοσοφίαν. Ἐζήτηε θεότητα συνεπῆ πρὸς εαυτὴν οὐρανόν, ἐν τῷ βάθει τοῦ ὁποίου νὰ ἴδῃ ἀντανακλωμένην τὴν ἀθανασία, τὴν ἀπειρότητα, τὴν ὑπερτάτην σοφίαν καὶ τὸ αἰώνιον κάλλος.

Ὁ ἀτρομήτως παλαιῆς ἐν Μαραθῶνι πρὸς τὸν ὄγκον τῆς Ἀσίας, ὁ ἐκ τοῦ συνέγγυς περιφρονήσας τὰ φρίσσοντα ἐκ τῶν λογγῶν τάγματα τῆς βαρβάρου βίας, ἥτις ἤλπικεν ὅτι ἡ ὀπλὴ τῶν ἵππων τῆς ἡδύνατο νὰ δαμάσῃ τὸ πνεῦμα τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας, ὁ ἀδελφὸς τοῦ ἥρωος Κυναιγείρου καὶ τοῦ γεννηθέντος τὸν ἕτερον τῶν βραχιόνων Ἀμεινίου, ποιητὴς Αἰσχύλος, οὗτος πρῶτος ἐν τῷ βυθῷ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἀνεύρε τὴν ἀρκούσαν τόλμην, ἀνεκάλυψε τὴν ἀδάμαστον δύναμιν καὶ τὸ θάρρος, ὅπως ὑψώσῃ τὴν μεγάλην ἐκείνην κατὰ τοῦ δυνασίου Οὐρανοῦ τῆς ἀρχαιότητος φωνὴν, καὶ δώσῃ πρῶτος τὴν ἐμπρακτον πρὸς τὴν ἠθικὴν ἐπανάστασιν τῶν πνευμάτων ὄθησιν. Εἶπομεν, ὅτι ἡ ἠθικὴ ἐπανάστασις ἐσχηματίσθη ἐν τῷ Ἑλληνικῷ πνεύματι. Ἀλλὰ τίς ὁ τολμήσας πρῶτος νὰ φέρῃ πρὸς τὰ ἔξω τὴν κραυγὴν τῆς διαμαρτυρήσεως; Τίς ὁ μέλλων νὰ καταβιδάσῃ πρῶτος τὸ προσωπεῖον;

Ὁ Αἰσχύλος. — Εἰς τὸ συναξάριον τῶν ἀρχαίων μυθολογικῶν θεοτήτων ἀνεύρεν οὗτος τὴν ἰδέαν αὐτοῦ ταυτιζομένην μετὰ τῶν ἀποδιδόμενων εἰς θεότητά τινα φιλελεύθερον αἰσθημάτων. Ἡ θεότης αὐτῆ ἦτο προσφιλεῖς εἰς τοὺς συμπατριώτας αὐτοῦ. Ἡ θεότης αὐτῆ ἦτο ὁ φιλάνθρωπος Προμηθεύς. Ἡ ἀπλοϊκὴ παράδοσις παρίστα αὐτὸν θεὸν προστάτην τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, θεὸν αὐταπαρηγήσεως, ὅστις ἐκλεψε τὸ πῦρ ἀπὸ τῶν οὐρανῶν ὅπως χάριση αὐτὸ εἰς τὸ

τέως ἄθλιον καὶ δυστυχὲς τῶν ἀνθρώπων γένος, καὶ ἐτιμωρήθη κατόπιν ἕνεκα τοῦ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα οἴκτου σκληρῶς ὑπὸ τοῦ Διός.

Ἡ ξηρὰ φιλοσοφία δὲν ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ ὅ,τι κατώρθωσεν ὁ ἦρωσ ποιητής. Τὴν ἀπὸ τῆς ἑδρας φιλοσοφίαν ἤθελεν ἀκούσει εὐάριθμὸς τις μερὶς Ἑλλήνων. Ἀλλὰ νὰ δυνήθῃ τις νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τῆς βίας τοῦ σκηπτούχου Διός, ἐν τῷ θεατρῷ τοῦ Διονύσου, ἐν μέσῳ τοῦ ἄνθους τῆς Ἑλληνικῆς ἐθνότητος, νὰ δυνήθῃ νὰ βραπίσῃ κατὰ πρόσωπον τὴν κτηνώδη βίαν, καὶ ν' ἀποθεώσῃ τὸ δυναστευόμενον καὶ ἀκατάβλητον πνεῦμα, ἐλκύνων ὑπὲρ τοῦ δυναστευομένου τούτου πνεύματος τὰ δάκρυα πεντήκοντα χιλιάδων θεατῶν, συμπαρασύρων τὰς καρδίας χιλιάδων φανατικῶν ἐξωτερικῶς Ἀθηναίων, καὶ ἐν μέσῳ τοῦ τραγικοῦ ὕψους ἀναγκάζων τὸ πολυπληθὲς ἀκρατήριον νὰ στρέψῃ τὰ ὄμματα ὀργίλα πρὸς τὸ μέρος, ὅπου ἐνομιζέεν ὅτι τὴν μοναρχικὴν του ἔδραν εἶχεν ὁ τῶν θεῶν καὶ ἀνδρῶν πατήρ, τοῦτο ἦτο μέγα τι. Ἐν αὐτῷ ἐνυπῆρχε δύναμις ἀκαταλόγιστος, θάρρος θαυμαστὸν, τέχνη ἀπαράμιλλος, καὶ σπέρματα προσεχοῦς ἀναμορφώσεως.

Ὁ Αἰσχύλος διὰ τοῦ «Προμηθεὺς Δεσμώτου» προητοίμασε τὴν ὁδὸν εἰς τὴν μετ' αὐτὸν φιλοσοφίαν. Διὰ τοῦ δράματος τούτου ἔσπειρε τὸν σπόρον, καὶ τὸ νοερὸν ἄροτρον ἀνέτρεψε τὴν πέριξ τῆς πάλλουσης καρδίας τῶν συμπατριωτῶν του περιεχυμένην καὶ πεπηγυῖαν σχεδὸν σποδόν.

Ἰπάρχει, τῇ ἀληθείᾳ, ἐποχὴ τις, καθ' ἣν ἅπαντα τὰ πνεύματα κοινωνίας ἢ ἔθνοους τινὸς παθαίνονται ἐσωτέρως, καθ' ἣν οἱ νόες ὡς ἐκ συνεννοήσεως αἰσθάνονται τὴν ἐσωτέραν ταύτην πάθησιν, ἀλλὰ τὰ πνεύματα ταῦτα, οἱ νόες οὗτοι ἀναγκάζονται νὰ ὠθῶσι μέχρι τοῦ ἔρκους τῶν ὀδόντων τὴν μύχιον ἐκείνην κραυγὴν τῆς ἐσωτέρας πάλης, καθ' ἣν οἱ πνευματικοὶ ὀφθαλμοὶ ἀνήσυχτοι στρέφονται πέριξ, καὶ τὰ ὦτα παραδοκοῦσι φθόγγον τινὰ παραπλήσιον τῇ κραυγῇ, ὅπως ἀφήσωσι τὴν σαλεύουσαν πνοὴν τὰ στήθη αὐτῶν νὰ μεταβληθῇ εἰς φθόγγους ἐπιδοκιμασίας καὶ δάκρυα χαρᾶς καὶ πόνου ἅμα. Τοιαύτη ἐποχὴ ἐν Ἀθήναις ἦτο ἡ μετὰ τὰ Μηδικά. Τὰ πνεύματα ἀνέμενον, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Αἰσχύλου ἀφῆσε πρῶτον τὴν κραυγὴν διὰ τοῦ «Προμηθεὺς Δεσμώτου».

Ἐν τῷ «Προμηθεὺς Δεσμώτη» ἡ Ἑλληνικὴ κοινωνία εἶδεν, ὡς ἐν συμβολικῷ κατόπτρῳ, τὰ ἄθλα τῆς πρὸς τὴν βαρβαρότητα πρὸ μικροῦ παλαισάσης μεγαλοφύας. Χειροκροτοῦσα τὴν ἀκαταμάχητον θέλησιν τοῦ Προμηθεὺς, ἐχειροκροτεῖ αὐτὴ ἑαυτήν. Διότι τί ἄλλο ἦτο ὁ Προμηθεὺς διὰ τὸν θεατὴν ἢ μέγα πνεῦμα, ἀπεκδυθὲν εἰς τὸν κατὰ τῆς ὕλικῆς βίας ἀργῶνα; Καὶ τί ἄλλο πρὸ μικροῦ ἦτο ἡ Ἑλλάς ἢ Προμηθεὺς τις, ἀγωνιζόμενος διὰ τῆς ἀκαταδαμάστου τοῦ πνεύματος δυνάμεως πρὸς τὴν ὕλικὴν βίαν, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆς συμφορᾶς ἀνευρίσκων τόλμην καὶ σθένος ν' ἀντεπεξέλθῃ κατ' αὐτῆς;

Ἐν τῷ «Προμηθεὺς Δεσμώτη» ἡ Ἑλλάς ἔλυσε τὸ

μυστήριον τῆς ἐσωτερικῆς ἐκείνης πάλης, ἧτις ἐσάλευε τὸ πνεῦμα αὐτῆς πρὸ τίνος χρόνου. Καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἢ τοῦ δράματος μεγαλοπρέπεια καὶ τῆς ιδέας τὸ ὕψος ἐφείλκε τὰ πνεύματα τῶν παρισταμένων, ἐψυχοδράγει ἄνω ἐκπνεύουσα ἅπαντα ἐκείνη ἢ ὕλικὴ δόξα καὶ τὸ ὕλικόν θάμβος, τὸ περικαλύπτον τὸν ὑψιβρεμέτην Δία. Ὁ Ὀλυμπος μετετίθετο εἰς τὴν ἀκρόπολιν, καὶ ὁ συμπάρεδρος τοῦ Διός ἀετὸς ἐτάνυε τὰ γιγαντώδη πτερά καὶ διεκθύνετο πρὸς τὴν ἱερὰν τῶν Ἀθηνῶν πόλιν. Τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν τὸ πλῆθος δακρυροῦν ἠτένιζε τὸν φιλόανθρωπον ἦρωα Προμηθεῖα ὑπὸ τὴ κράτος τῆς οὐρανοῦ ἐκδικήσεως, μεταξὺ αὐτοῦ εὐρίσκατο ὁ νεαρὸς Φειδίαις, ὁ Περικλῆς, ὁ Σωκράτης, ὁ Ἰκτίνος, καὶ ἅπαντα ἡ δόξα τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Ἡ νεαρὰ τοῦ Φειδίου καρδιά συνελάμβανε τὴν ἐξηγενησιμένην ιδέαν τοῦ Διός, καὶ ἀπεθεύε τὸν μέχρι τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ὕλικόν εἰς ἐλευθέριον ὑπέρτατον τῶν οὐρανῶν ἠνίοχον. Τὸ μέγα τοῦ Περικλέους πνεῦμα μετεσχημάτιζε τὴν ἀκρόπολιν εἰς θεῶν ἔδραν, Ὀλυμπον. Καὶ ἡ ἐν σπαργάνοις ἠθικὴ φιλοσοφία ἐβλεπε δύουσαν ὀπίσθεν τῶν κορυφῶν τοῦ Ὀλύμπου τὴν φρεβρὰν τοῦ πεπρωμένου σκιάν. Καὶ ταῦτα τοῦ «Προμηθεὺς Δεσμώτου» ἐπὶ τῆς σκηνῆς παριστωμένου.

(Ἡ συνέχεια εἰς τὸ προσεχές.)

ΠΕΡΙ ΗΣΙΟΔΟΥ.

(Συνέχεια) (α)

Γ'. Κρίσεις ἐπὶ τῆς ποιήσεως τοῦ Ἡσιόδου.

«Ὁ Ἡσιόδος σπανίως ὑψοῦται μέγα μέρος τῆς ποιήσεως αὐτοῦ κατέχεται ὑπὸ ὀνοματολογιῶν. Ἐν τούτοις εὐρίσκονται εἰς τὰ ἔπη αὐτοῦ γινώμαι ὠφέλιμοι. Αἱ ἐκφράσεις του δὲν στεροῦνται ἡδύτητος, καὶ τὸ ὕψος του δὲν εἶναι καταφρονήτεον ὡς πρὸς τὸ μέσον γένος τοῦ λόγου τῷ ἀνήκει ὁ φοινῖξ.» Τοιαύτη εἶναι ἡ κρίσις τοῦ Κοϊντιλιανοῦ διὰ τὸν Ἀσκραῖον ποιητὴν. Ἀναμφιβόλως ὁ Ἡσιόδος δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἐξοχωτάτων νοῶν, οὐδὲ τὰ ποιήματα αὐτοῦ εἶναι ἐράμιλλα τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσεΐας δὲν ἔχει οὐδὲ τὴν γονιμότητα τοῦ Ὀμήρου, οὐδὲ τὴν πλαστικὴν αὐτοῦ δύναμιν, οὐδὲ τὴν τέχνην ἐκείνην τοῦ συναρμολογεῖν ὅλον τοιοῦτον, οἷον θαυμάζομεν παρὰ τῷ Ἰωνί ποιητῇ. Ὁ Ἡσιόδος δὲν κατέλειπεν εἰμὴ ἑκατοντάδας τινὰς στίχων δὲν ἐζωγράφησεν οὐδὲ Ἀχιλλεῖα οὐδὲ Ὀδυσσεῖα, οὐδ' Αἴαντα· τὰ ποιήματά του εἰσι συνθεσιμῆνα μετ' ἀμελείας, ὡς εἰ ἐφρόντισε μᾶλλον ἵνα ἐπισωρεύσῃ τὰς ἀληθείας καὶ διδασκαλίας, ἢ ἵνα ἀναδείξῃ αὐτὰς, καὶ ὅπως πλουτίσῃ μᾶλλον τὸ βάθος, ἢ τελειοποιήσῃ

(α) Ἐνεκα τῶν ἐπὶ τοῦ «Προμηθεὺς Δεσμώτου» Μελετῶν, ἀναγκαζόμεθα νὰ ἀναβάλωμεν τὸ τέλος τοῦ ἀρθρου τούτου.

τὴν ἐπιφάνειαν τέλος, ἡ λέξις αὐτοῦ ἔχει πολλάκις τι τὸ μελαγχολικὸν καὶ αὐστηρὸν, ὅπερ ἀναμιμνήσκει, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ὀμίλην τῆς Ἀσκρας, καὶ ἡ στιγουργία του δὲν ἔχει οὐδὲ τὴν εὐτυχὴ εὐχέριαν, οὐδὲ τὴν ποικίλην ἁρμονίαν τῆς τοῦ Ὀμήρου. Ἡ ἀνάγνωσις του ἀπαιτεῖ εἶδος τι προσπαθείας, διότι ἡ διάνοια δὲν ἀποκαλύπτεται ἐκ πρώτης ὀψεως, οὐδὲ μεθ' ἀπάσης τῆς ἀπαιτούμενης συμφωνίας. Ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς συγγραμμάσιν αὐτοῦ διηγήσεις, οἷαι ἡ Τιτανομαχία, ἡ παράδοσις περὶ τῶν ἡλικιῶν τοῦ κόσμου, αἵτινες δὲν ἤθελον πολὺ ὠχράσει ἀντιπαραβαλλόμεναι καὶ πρὸς αὐτὰς τὰς ὑψηλότερας ἐπινοίας τῆς Ὀμηρικῆς ἐποποιίας· αἱ περιγραφαὶ του ἐπίσης εἰσιν ἀκριβῶς πεφιλοτεχνημέναι· τὸ ὕψος εἶναι νευρῶδες καὶ ἐνίοτε χαρίεν· ἡ ἀνθρωπότης εἶναι ἄνισος, ἀλλὰ τὸ νευρῶδες τῆς ἐκφράσεως ἀναπληροῖ τὴν ἑλλειψιν τοῦ φωτός καὶ τῆς αἰγλῆς. Ὁ Ἡσιόδος ὀμιλεῖ περὶ τῶν φυσικῶν φαινομένων ὡς ἄνθρωπος, ζήσας ἐν τοῖς ἀγροῖς, οὐ ἡ ψυχὴ δὲν ἔμεινε ψυχρὰ εἰς τὴν θεῶν τῶν ποιημάτων τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ πρὸ πάντων ὁ Ἡσιόδος εἶναι ἠθικολόγος, συμβουλοδότης, ἔξοχος ὅπως παριστᾷ λακωνικῶς καὶ δικτικῶς, δι' εἰκόνας γελοῦσης ἢ τρομερᾶς, τὰς ἀληθείας τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Οὐδεὶς ἀρχαῖος ποιητὴς ἀφῆκε πλείονας παροιμίας εἰς τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα· καὶ πολὺ πρὸ τοῦ Αἰσώπου ὁ Ἡσιόδος ἔσχε τὸ κλέος τοῦ ὅτι ἐπλασε τὸν μῦθον, ἢ τοῦλάχιστον τοῦ ὅτι ἔδωκε τὸ ποιητικὸν σχῆμα εἰς τὰς ἠθικὰς ἐκείνας ἀλληγορίας, αἵτινες εἰσι παντὸς χρόνου καὶ παντὸς τόπου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ.

(Ἐπεταί τὸ τέλος.)

ΑΠΟΔΗΜΗΤΟΥ ΑΝΑΜΝΗΞΕΙΣ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Α΄.

Καλκούττα, τῇ 20 νοεμβρίου 1864.

Φίλε Κ. Ν. Ι. Π.

Καθ' ἣν ὑπόσχεσιν εἶχον δόσει ὑμῖν, ὅταν ἀνεχώρουν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, θέλω γράφει πρὸς ὑμᾶς ἐνίοτε, ἀναφέρων ὅσα ἄξια περιεργείας καὶ σημειώσεως γνωρίσω καὶ ἴδω κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐνταῦθα διαμονῆς μου, ἐλπίζων ὅτι καὶ ὑμεῖς θέλετε με τιμᾷ ἐνίοτε διὰ φιλικῶν ἀπαντησέων σας. Ἦδη δὲ, ἀρχόμενος ἀπὸ σήμερον, δίδω ὑμῖν μικρὰν περιγραφικὴν ἐκθεσιν τῶν τόπων, οὓς εἶδον καθ' ὅλον τὸ ταξιδεῖόν μου, τῶν κατοίκων καὶ ἐθίμων αὐτῶν, καθ' ὅσον ἠδυνήθην νὰ γνωρίσω, καὶ τῶν ἀξιοπεριέργων ἀντικειμένων, ἅπερ ἀπήνησα.

Καὶ περὶ μὲν Ἀλεξανδρείας καὶ Αἰγύπτου ὀλίγα τινὰ θέλω σας ἀναφέρει, διότι τὰ πλείστα αὐτῶν θὰ γινώσκατε ἀπὸ ἄλλων ἐκθέσεων, ὥστε καὶ περιττὸν κρίνω νὰ ἀναφέρω λεπτομερῶς περὶ αὐτῶν. Ἐπειτα ὀλίγα εἰσὶ τὰ ἀξιοπεριέργα τῆς Αἰγύπτου, ὧν τὰ κυριώτερα εἰσιν αἱ πυραμίδες καὶ αἱ σφίγγες, ἅπερ

δυστυχῶς δὲν ἠδυνήθην νὰ ἴδω, ἐνόσῳ διέμενον εἰς Καῖρον. Εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν κατὶ καλὸν εἶναι ἡ πλατεία τῆς, ἡ λεγομένη Place des Consuls, ἀρκετὰ ἐκτεταμένη, περικυκλωμένη ὑπὸ δενδρουλίων, καὶ ἔχουσα εἰς τὰς δύο ἄκρας τῆς δύο δεξαμενάς, ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι μηχαναὶ, ἐκτινάσσουσαι τὸ ὕδωρ εἰς ἀρκετὸν ὕψος διὰ νὰ ἐπιφέρωσι δρόσον. Πέριξ τῆς πλατείας ταύτης εἰσιν αἱ καλλίτεροι οἰκίαι καὶ τὰ ὠραιότερα καὶ πολυτελέστερα καταστήματα· χρησιμεύει δὲ καὶ ὡς περίπατος τὸ ἐσπέρας, μολοντί ὀλίγιστοι εἰσιν οἱ περιπατοῦντες, καὶ τοῦτο διότι ἐπισωρεύονται μέχρι τοῦ μεσονυκτίου εἰς πληθὺν καφενειῶν, ἔνθα σωρὸς γυναικῶν Γαλλίδων, ἐκζητουσῶν τύχην, τραγωδοῦσι διάφορα Γαλλικὰ ἀσμάτια. Ἡ δὲ καλὴ κοινωνία συνειθίζει νὰ κάμῃ τοὺς περιπάτους τῆς πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου εἰς τὸ λεγόμενον Κ. α. ν. ἄ. λ. ι., μέρος ἀρκετὰ ὠραῖον καὶ κατάλληλον τῶντι πρὸς περιδιάβασιν, συνιστάμενον ὑπὸ δενδροστοιχίας, ἐπὶ ἡμισίαν περίπου ὠραν ἐκτεινομένης, με ὑψηλὰ δένδρα ἀμφοτέρωθεν, πέραν τῶν ὁποίων ῥέει μία διώρυξ τοῦ Νείλου, ἔχον δὲ παρ' αὐτῷ καὶ τινὰς ἐξοχικὰς οἰκίας, καὶ εἰς τὸ ἄκρον ἰδιωτικὸν τινὰ κῆπον τοῦ Pastré καλούμενον, ἀρκετὰ ἐκτεταμένον καὶ ὅμοιον Ἑρωπαϊκῷ Parc· οὗτος ἀνοίγεται δις τῆς ἐβδομάδος εἰς τὸ κοινόν, καὶ ἐν αὐτῷ δύναται τις μόνον νὰ ἴδῃ, κατὰ κυριακὴν συνήθως, ὅλην τὴν καλὴν κοινωνίαν τῆς Ἀλεξανδρείας καθημένην ἢ περιδιαβάζουσαν ἄλλως, κινδυνεύει οὐδεμίαν κυρίαν νὰ ἴδῃ, διότι σπανίως ἐξέρχονται τῶν οἰκίων των, καὶ ἐξερχόμεναι πάλιν περιφέρονται ἐφ' ἀμάξης, καθότι οὐδεμίαν τῶν ὁδῶν ἐστὶ λιθόστρωτος, καὶ τοι ἄλλως τε εὐθείαι καὶ ἀρκετὰ μεγάλαι, ἢ δὲ κόνις ἐστὶν ὑπέρμετρος, μ' ὅλην τὴν δις ἢ τρίς τῆς ἡμέρας κατὰβρέξιν αὐτῶν, ὥστε καταντᾷ τις νὰ ἀναπνῆ κόνιν. Ἐν γένει ὅμως ἅπαντα ἡ πόλις τῆς Ἀλεξανδρείας ἐστὶν ἀρκετὰ καλὴ καὶ μία τῶν Ἑρωπαϊκωτέρων πόλεων τῆς Τουρκίας καὶ ὠραιότερα τοῦ Καῖρου, τοῦ ὁποῦοι καὶ αἱ ὁδοὶ εἰσι στενότεραι, καὶ καταστήματα ὀλιγώτερα ὑπάρχουν, καὶ τὸ πλείστον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ σύγκειται ὑπὸ ἰθαγενῶν Ἀράβων, Ἀρμενίων, καὶ τινῶν Ἰουδαίων καὶ Ἑλλήνων, ἐνῷ Ἑρωπαϊοὶ σχετικῶς εἰσιν ὀλίγιστοι.

Ἡ πόλις τοῦ Καῖρου, καὶ τοι καθέδρα τοῦ ἀντιβασιλέως, τίποτε σχεδὸν ἀξιοσημείωτον δὲν περιέχει, διότι πάντα τὰ λόγου ἄξια, ὡς αἱ πυραμίδες, ὀβελίσκοι, σφίγγες καὶ λοιπὰ εὐρίσκονται πολὺ μακρὰν αὐτῆς, τρεῖς ἢ τέσσαρας περίπου ὥρας τὸ μόνον ἄξιον περιεργείας ἐστὶ τὸ Φρούριον εἰς τὸ παλαιὸν λεγόμενον Καῖρον, καὶ τὸ παλάτιον τοῦ ἀντιβασιλέως, ὅστις ὅμως συνήθως διαμένει εἰς ἕτερον, ἐκτισμένον ἐπὶ νησιδίου ἐν μέσῳ τοῦ Νείλου. Μέσῳ διασκεδάσεως ἀμοιρεῖ ἡ πόλις αὕτη, διότι μήτε περίπατος ὑπάρχει ἐν αὐτῇ, αἱ δὲ ὀλίγα οἰκογένεια, αἱ διαμένουσαι εἰς Καῖρον, περιδιαβάζουσι συνήθως εἰς τὸν λεγόμενον δρόμον τῆς Σ ο ὑ μ π ρ α ς, δενδροστοιχίας, ὁμοιοζούσης περίπου μετὰ τῆς Ἀλεξανδρείας. Εἰς δὲ τὴν Οὐμπεκίαν, ἧτις ἐστὶ περιόχῃ ἀρκετὰ ἐκ-

τεταμένη με ύψηλά δένδρα και πληθύν καφενείων, οὐδείς ὅπως ὑπάγει, διότι τὰ καφενεῖα ταῦτα κρατοῦνται καὶ συχνάζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τυχοδιωκτῶν καὶ κακούργων, καταγινόμενων εἰς τὴν χαρτοπαίξιν. Ξενοδοχεῖα ὅμως ὑπάρχουσιν ἄρκετὰ τόσον εἰς Ἀλεξάνδρειαν ὅσον καὶ εἰς Κάϊρον, διότι πολλοὶ εἰσὶν οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὰς χώρας ταύτας, πολλοὶ δὲ καὶ οἱ διαβαίνοντες διὰ τὰς Ἰνδίας, ὥστε δύναται τις νὰ εὕρῃ ἄρκετὴν ἀνάπαυσιν πληθόνων ἢ πληρωμῆ ὅμως εἶναι ἄρκετὰ μεγάλη, διότι τὰ πάντα ἐν Αἰγύπτῳ εἰσὶν ὑπερτετιμημένα, καὶ ἡ αἰτία ἐστὶ προφανής· πρῶτον μὲν ὡς ἐκ τῆς μεγάλης ἐπισωρεύσεως πολλῶν ξένων ἐνταῦθα, τῶν μὲν ἐρχομένων πρὸς ἐκζήτησιν τύχης, τῶν δὲ διὰ τὸ καθ' ἡμέραν ἀναπτυσσόμενον ἐμπόριον, καὶ ἄλλων πάλιν πρὸς ἀλλαγὴν κλίματος· καὶ τέλος, διότι πάντα τὰ τρόφιμα κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐρχονται ἐξωθεν, ὡς ἐπιδοθέντων πάντων, χωρικῶν τε καὶ κτηματιῶν, ἀπὸ δύο ἡδὴ ἐτῶν εἰς τὴν βαμβακοφυτείαν, καὶ παραμειψάντων ὅλα τὰ ἄλλα εἶδη, ἅπερ παρήγεν ὁ τόπος.

Ἐκτὸς τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ Κάϊρου, οὐδεμία ἄλλη πόλις ἀξία σημειώσεως ὑπάρχει ἐν Αἰγύπτῳ, διότι ἡ Τάντα, Μεγάλα, Μανσούρα, Ζαγαζίκ καὶ λοιπαὶ κυριώτεραι πόλεις τῆς Αἰγύπτου εἰσὶν ἀθλιώταται, καὶ κατοικοῦνται ὑπὸ ἰθαγενῶν Φελλάγων, βυραρῶν καὶ ἀθλιῶν, ὧν αἱ οἰκίαι, ὡς ὅλαι ἐν γένει τῆς Αἰγύπτου, εἰσὶ τὸ πλεῖστον καλύβαι, ἐκτιμώμεναι ἀπὸ λάσπης καὶ κόπρου ζῶων, στενότεραι καὶ δυσωδέσταται, ἀφοῦ εἰς τὴν αὐτὴν φωλεᾶν, ἐν ἣ συνήθως κοιμῶνται, εἰσάγουσι καὶ αὐτὰ τὰ ζῶα τῶν. Εὐρωπαϊοὺς δὲ καὶ Εὐρωπαϊκὰς οἰκίας μόλις δύναται τις νὰ εὕρῃ ἐν ἐκάστη πόλει ὀλιγίστους, καὶ τούτους δὲ ἐμπόριον ὡς πρὸς τὴν καλλιέργειαν ὅμως, ὅλη ἡ Αἰγύπτος ἐν γένει, καὶ ἐννοῶ τὴν κάτω Αἰγύπτον, εἶναι ἄρκετὰ καλὰ καλλιεργημένη καὶ εὐφροωτάτη, διατεταμένη ὑπὸ πληθῆος διωρύγων, μετοχετευουσῶν εἰς διαφόρους διευθύνσεις τὰ ὕδατα τοῦ Νείλου, καὶ χρησιμευσῶν καὶ διὰ τὴν συγκοινωνίαν καὶ τὴν μεταφορὰν τῶν πραγματειῶν. Ἀλλ' ἡ γονιμότης αὐτῆ τοῦ τόπου πρέπει ν' ἀποδοθῇ μᾶλλον εἰς τὸ εὐφρον τῆς γῆς, ἢ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀνθρώπων, διότι, ὡς καὶ ἐγὼ εἶδον καὶ ὑπὸ ἄλλων πολλῶν παρετηρήθη, οἱ Φελλάγοι εἰσὶν οἱ νωχελέστεροι καὶ ὀκνηρότεροι τῶν ἀνθρώπων, προτιμῶντες νὰ μένωσιν ἀεργοί, ὥστε πολλάκις ἔχουσι τὰς γυναῖκας τῶν ἐργαζομένων εἰς τοὺς ἀγρούς, ἐνῶ αὐτοὶ κάθηνται ἐξηπλωμένοι καὶ καπνίζουσι καὶ ἂν ἡ γῆ δὲν ἐβοήθει αὐτοὺς ἐπὶ τοσοῦτον, ἴσως ἤθελον πάσχει καὶ ἐκ τῆς πείνης, καὶ μάλιστα κατόπιν τῆς ἐνσκηπσῆς ἐπιζωοτείας. Ἐν τούτοις, καίτοι ἡ κατάστασις τῶν εἶναι τοσοῦτον ἀθλία καὶ ζωάδης, οὐδέποτε εἶδον ἀνθρώπους, φαινομένους τόσον εὐχαριστημένους ἐξ αὐτῆς, τόσον εὐθύμους καὶ ἐπιδιώκοντας τὴν διασκέδασιν. Καθ' ἑσπέραν σχεδὸν, ἅμα δὴ ὁ ἥλιος, συνάζονται εἰς ομάδας ἄνδρες καὶ γυναῖκες, καὶ διασκεδάζουσιν ἄδοντες καὶ χορεύοντες τὴν τᾶσιν δὲ ταύτην τῶν Φελλάγων εἰς τὴν ὀκνηρίαν, τὴν διασκέδασιν καὶ

τὴν τῆς ἐργασίας ἀποστροφήν ἀποδοτέον ἐν μέρει μὲν εἰς τὸ κλίμα, ἐν μέρει δὲ εἰς τὸν χαρακτήρα αὐτῶν, διότι οὗτοι ὑπὲρ πάντας τοὺς Ἀσιανούς πιστεύουσιν εἰς τὸ πεπρωμένον (Κι σ μ ε τ). Εἶναι τρομερὸν πρᾶγμα νὰ ἀκούῃ τις αὐτοὺς συνομιλοῦντας· αἱ κραυγαὶ τῶν εἰσὶν ἀνυπόφοροι, καὶ φαίνονται μᾶλλον ὡς νὰ ἐρίζωσι μεταξύ τῶν· καὶ ὅμως τόσον θρασύθειλοι εἰσὶν, ὥστε καὶ ἐκ τῆς μεταξύ τῶν ἐριδος συμβαίνει πολλάκις νὰ καθυβρίζωνται ὡρας ὀλοκλήρους, χωρὶς ποτε νὰ τολμῶσι νὰ ἐρχῶνται εἰς χεῖρας· τούτου ἕνεκα καὶ μεταχειρίζονται αὐτοὺς πάντες, οἱ τε κρατοῦντες Ὀθωμανοὶ καὶ Εὐρωπαῖοι, ὡς ζῶα, τιμωροῦντες αὐτοὺς αὐστηρότατα, ὅπερ τοὺς καθιστᾶ τοσοῦτον δειλοῦς.

Ταῦτα εἰσὶν ἐπὶ τὸ γενικώτερον τὰ ὀλίγα, ἅπερ ἠδυνήθη νὰ ἴδω καὶ νὰ μάθω κατὰ τὰς ὀλίγας ἡμέρας τῆς ἐν Αἰγύπτῳ διαμονῆς μου, καὶ εἰς ταῦτα μόνον θέλω περιορισθῆ σήμερον, ἐπιφυλαττόμενος κατόπιν νὰ σᾶς ἀναφέρω περὶ τοῦ μέχρι Καλκούτης ταξιδίου μου καὶ τῶν Ἰνδικῶν χωρῶν, ὅσας λάβω ἀφορμὴν νὰ ἐπισκεφθῶ. Ἐρῶσθε.

Φ. Κ. Υ.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β΄.

Καλκούτα, τῆ 2 ἰανουαρίου. 1865.

Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ νοεμβρίου ἔγραψα πρὸς ὑμᾶς ὀλίγα τινὰ περὶ Αἰγύπτου. Σήμερον δὲ ἐπαναλαμβάνω τὴν διήγησιν τοῦ ταξιδίου μου, ἀρχόμενος ἐκ τῆς ἀπὸ Σουεζ ἀναχωρήσεώς μου, μὴ δυνήθεις νὰ ἴδω δυστυχῶς τὰς τῆς τομῆς ἐργασίας, ὡς ἐκ τῆς ὀλιγοῦρου εἰς τὰ ἐκεῖ διαμονῆς μου.

Μολονότι ἐπέβημεν τοῦ ἀτμοπλοίου τὴν 26 τοῦ Ἰουλίου, δὲν ἀνεχωρήσαμεν ἐκ τοῦ λιμένος εἰ μὴ τὴν 10 π. μ. κατερχόμενοι τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν. Καὶ ἐπὶ δύο μὲν ἡμέρας εἶχομεν καιρὸν ὥρατον καὶ δροσερὸν, ἀλλὰ κατὰ τὴν 29 καὶ 30, μεταβληθέντος τοῦ ἀνέμου ἀπὸ βορείου εἰς νότιον, ἡ ζέστη κατήνησε τόσον ὑπερβολικῶς, τοῦ θερμομέτρου φθάσαντος μέχρι τοῦ 40 ὑπὲρ τὸ μηδενικόν, ὥστε καὶ τινες Κυρίαὶ ἐκ τῶν ἐπιβατηρίων μας εὐρέθησαν εἰς δυσάρεστον θέσιν, καὶ μάλιστα μία ἐξ αὐτῶν δεκάκις σχεδὸν ἀπώλεσε τὰς αἰσθήσεις. Ἐν γένει δὲ πάντες ἀνεξαιρέτως ὑπεφέρομεν ἐκ τῆς θερμότητος. Εὐτυχῶς ὅμως κατὰ τὴν 1ην ὀκτωβρίου περὶ τὸ ἑσπέρας ἤρχισαμεν νὰ βλέπωμεν νησιδιὰ τινα κατάξηρα πρὸς τὸ μέρος τῶν Ἀφρικανικῶν παραλίων, σημεῖον ὅτι ἐπλησιάζομεν τὸ στενὸν τοῦ Βαβ-ελ-Μανδὲβ, καὶ ὁ ἀὴρ ἤρχισε νὰ καθίσταται δροσερώτερος. Τὴν 2 εἶδομεν τὸν φάρον τῆς νήσου Περιμ, τὴν δ' ἐπαύριον περὶ τὴν πρωίαν εἰσπρῆχόμεθα εἰς τὴν κελπόν, ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὄχθης τοῦ ὁποίου εἶναι ἐκτισμένη ἡ πόλις Ἄδεν. Ἄμα ἠγκυροβολήσαμεν, τὸ ἀτμόπλοον περιεκυκλώθη ὑπὸ πληθῆος λέμβων, ὧν οἱ κωπηλάται εἰσὶ μαῦροι Ἀφρικανοί, κατάγυμνοι, μὲ μίαν μόνην ζώνην, σκέπουσιν τὴν ὄσφιν αὐτῶν. Μεταξὺ δὲ τούτων διεκρίνοντο ἐν μιᾷ λέμβῳ ἄνδρες τινές, ἄρκετὰ

λευκοί, φοροῦντες εἶδος ἀντερίων λευκῶν, βρακία ἐπίσης λευκά, καὶ ἀλλοκότον τινα πῖλον ἐπὶ κεφαλῆς, ὄμιον κ α β ο υ κ ί ω. Ἐρωτήσας ἔμαθον ὅτι οὗτοι ἦσαν Ἰνδοὶ Π α ρ σ ῖ δ ε ς, τούτέστι, πυρολάτραι, ἔχοντες τὰ κυριώτερα καταστήματα εἰς τὸ Ἄδεν, καὶ ἐμπορεύμενοι μὲ τὰς Ἰνδίας. Οὗτοι κρατοῦσι καὶ τὰ ξενοδοχεῖα, τὰ μόνια ἅπερ ὑπάρχουσι. Ταῦτα δὲ, καθὼς καὶ τινὰ ἄλλα καταστήματα, ὡς καὶ τὸ ταχυδρομεῖον καὶ τὰ καταστήματα τῶν Αὐτοκρατορικῶν διαπορθμεύσεων εὐρίσκονται ἐπὶ τῆς ὄχθης, ἐνῶ ἡ πόλις εἶναι μακρὰν τρία τέταρτα τῆς ὥρας τοῦλάχιστον, ἐντὸς κοιλάδος, περιτετειχισμένη φυσικώτατα ὑπὸ βράχων ἀποκρήμων, ὑψηλῶν καὶ δυσβάτων, μὲ μίαν καὶ μόνην εἰσοδον, καὶ ταύτην στενήν καὶ ὑπὸ στρατιωτῶν φρουρουμένην, ἐνῶ καὶ αὕτη πάλιν προσφυλάττεται ἐξωθεν ὑπὸ ἐπαλξέως τινος περὶ τὰ μέσα τοῦ βράχου μὲ 4 τηλεβόλα καὶ ἐφ' ὑψώματος ὑπὸ πυργίσκου τινὸς μὲ ἕτερα δύο.

Ἡ ἐντύπωσις, ἡ προσγινομένη ἅμα κανεὶς εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν, οὐδόπως εἶναι εὐχάριστος, διότι ἀληθῶς ἐρημωτέρα πόλις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εὐρίσκηται, ἐν ἣ μήτε πράσινον φύλλον δὲν ὑπάρχει, μήτε τὸ ἐλάχιστον δενδρόλιον, μήτε ἔχνος χόρτου ἀπαντάται. Πανταχοῦ ἄμμος, κόνις καὶ θερμότης. Ὡς πόλις ὅμως θεωρουμένη, ἔχει ἄρκετὰ καλὴν ὄψιν· διότι ὅλαι αἱ οἰκίαι τῆς, ἀνεπατώματος καὶ ἐπὶ τοῦ ἰσογαίου ὠκοδομημέναι, εἰσὶ κατάλευκαι, καὶ αἱ ὁδοὶ ἄρκετὰ πλατεῖαι, καὶ αὐταὶ δ' ἀκόμη αἱ καλύβαι, αἱ ὀλίγον μακρότερα κείμεναι, αἱ ἀπὸ καλάμους καὶ ψάθας ὠκοδομημέναι καὶ εἰς τοὺς μαύρους ὡς κατοικίαι χρησιμεύουσαι, ἔχουσιν ἄρκετὰ καλὴν θέαν καὶ καθαριότητα. Ἄλλως ἐν τῇ πόλει οὐδὲν περιεργον, οὐδὲν ἄξιον σημειώσεως, ἐξαιρουμένων τῶν φρουρίων, περὶ ὧν ἀνέφερα, καὶ τῶν ὑδραγωγείων, εὐρισκομένων εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν τῆς πόλεως εἰς τὸ βάθος τῶν βράχων. Ταῦτα εἰσὶ κατεσκευασμένα ὑπὸ τῶν Ἄγγλων, οἵτινες δὲν ἔκαμον ἄλλο τι, εἰμὴ νὰ χρίσωσι τὰς τῶν βράχων σχισμάδας μὲ ἄρκετὴν τέχνην, ἢ νὰ μεγαλύνωσιν αὐτάς καὶ οὕτω νὰ σχηματισθῶσι τὰ ὑδραγωγεῖα ἐκεῖνα, ἔχοντα καὶ διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην διάφορα σχήματα, καὶ μὴ ὄντα κανονικά. Ἐπρεπε δὲ νὰ κατασκευασθῶσι τοιαῦτα, διότι, μὴ ὑπαρχούσης οὐδὲ σταλαγματιᾶς ὕδατος, ἤθελον ἀποβῆ τὸ μέρος ἀκατοίκητον, ἐνῶ δὲ αὐτῶν, πληρονομένων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν βροχῶν, πορίζεται ὕδατος ἡ πόλις καὶ διὰ τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ ἔτους. Οἱ κάτοικοι, ἐκτὸς τῶν ὀλίγων Ἄγγλων στρατιωτῶν καὶ ὑπαλλήλων, εἰσὶ τὸ πλεῖστον μαῦροι Ἀφρικανοὶ διαφόρων βεβαίως φυλῶν, Ἰνδοὶ Παρσίδες, καὶ τινες Ἰουδαῖοι, εὐκόλως διακρινόμενοι ἀπὸ αὐτῶν τὴν φυσικογνωμίαν καὶ τὴν δόσοληψίαν, αἰτοῦντες, κατὰ τὸ σύστημα ὄλων τῶν ὀμοθησῶν τῶν, τὸ τετραπλάσιον τῆς ἀξίας τῆς δι' ἐκάστην πραγματείας τῶν. Τὸ Ἄδεν οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν ἐμπορικὴν, χρησιμεύει μόνον ὡς σταθμὸς τῶν διὰ τὰς Ἀνατολικὰς Ἰνδίας ἀτμοπλοίων.

Τὴν αὐτὴν ἡμέραν περὶ τὴν 7 μ. ἀνεχωρήσαμεν

ἐκεῖθεν καὶ ἐπὶ δέκα ὀλοκλήρους ἡμέρας ἐπλέομεν εἰς πλήρη Ἰνδικὴν Ωκεανὸν μὲ καιρὸν λαμπρότατον, μὲ ἄρκετὴν δρόσον (διότι εἰς τὸ διάστημα τοῦτο μᾶς ἐπεσκέφθησαν καὶ βροχαί), καὶ μὲ ἄρκετὰ καλὴν συναναστροφήν ἐν τῷ ἀτμοπλοίῳ διὰ νὰ παρέρξηται ἡ ὥρα ταχέως, καὶ τὴν 13 ὀκτωβρίου περὶ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἠγκυροβολήσαμεν εἰς Point de Galles τῆς νήσου Ταπροβάνης, ὅπου καὶ ἐμείναμεν ἐπὶ πέντε ὀλοκλήρους ἡμέρας, ὡς ἐκ τῆς καθυστερήσεως τοῦ ἀτμοπλοίου, ὅπερ ἐμελλε νὰ μᾶς φέρῃ εἰς Καλκούτταν.

Μεγίστη τῶ ὄντι εἶναι ἡ ἐντύπωσις, ἢ αἰσθάνεται τις, ἅμα διὰ πρώτην φορὰν εὐρεθῆς ἐν τῷ λιμένι τοῦ Point de Galles, ῥίψη τὰ βλέμματά του εἰς τὴν ξηρὰν, καὶ ἴδῃ τὸ πλούσιον καὶ μεγαλοπρεπὲς τῆς φύσεως ἐκεῖνης. Δάσος πυκνὸν δένδρων ἀγνώστων ὑψηλῶν καὶ μεγάλων πληροῖ ἅπαν τὸ ἡμικύκλιον, τὸ σχηματίζον τὸν λιμένα τῆς πόλεως, κειμένης εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν ἐπὶ ἐξοχῆς τινος πρὸς τὴν θάλασσαν, ἢ μᾶλλον ἐπὶ ἀκρωτηρίου τινος, καὶ μόλις φαινομένης ἐκ τοῦ λιμένος, διότι τεῖχος ἄρκετὰ ὑψηλὸν ἐμποδίζει τὴν ὄρασιν, καὶ κρύπτει αὐτήν. Αὐτὸ τὸ ἴδιον τεῖχος περιτειχίζει ὅλον τὸ ἀπὸ τῆς ξηρᾶς μέρος, δι' οὗ ἐνόηται ἡ κυρίως πόλις μὲ τὴν ὅλην νήσον, ἀφῆνον ἀνοικτὸν τὸ μέρος τῆς θαλάσσης, ὅπερ ἐπίσης εἶναι σχεδὸν ἀπόρσιτον ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν ὑφάλων, οἵτινες εἰσὶν ἐσπαρμένοι καθ' ὅλον τὸν κύκλον τῆς παραλίας, καὶ οὕτω μία καὶ μόνη εἰσοδος ὑπάρχει ἢ διὰ τῆς Πύλης τοῦ τεύχους.

Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν πολλὴν ἔχει ὁμοιότητα μὲ τὸ Ἄδεν, ὡς πρὸς τὰς ὁδοὺς καὶ τὸ κτίσιμον τῶν οἰκιῶν, αἵτινες ἐπίσης καὶ ταύτης εἰσὶν ἀνεπατώματος, καὶ ὅλαι σχεδὸν λευκαὶ ὡς ἐκεῖνης ὡς πρὸς τὴν φύσιν ὅμως καὶ τὸ κλίμα, ἢ μεγαλητέρα ἀντίθεσις ὑπάρχει, διότι αὕτη μὲν ἐστὶ κατάδενδρος, ἐνῶ μήτε σκία βλαστήσεως ὑπάρχει εἰς ἐκεῖνην. Εἰς αὐτὴν μὲν βρέχει συχνότατα, καὶ τὸ κλίμα κατὰ συνέπειαν εἶναι ἄρκετὰ ὑγρὸν, ἐνῶ ἐκεῖ ἔτη πολλάκις παρέρχονται ἀνευ ἔχρους βροχῆς, καὶ ὡς ἐκ τῆς μεγάλης ξηρασίας τοῦ κλίματος πᾶσα ἰκμάς τῆς γῆς ἐξηπμίσθη, καὶ τὸ χῶμα κατήνησεν ἄμμος. Οἱ κάτοικοι εἰσὶ δύο εἰδῶν: Μωαμεθανοὶ καὶ Βουδδισταῖ, εὐκόλως διακρινόμενοι ἀλλήλων, πρῶτον μὲν ὑπὸ τῆς μορφῆς, ὄντων τῶν μὲν Μωαμεθανῶν ἀνδρικοτέρων καὶ λευκοτέρων, τῶν δὲ εἰδωλολατρῶν μελανοτέρων τὴν ὄψιν καὶ θηλυπρεπεστέρων, εἶτα καὶ ὑπὸ διαφόρων ἄλλων χαρακτηριστικῶν, ὡς, ὑπὸ τῆς κόμης τῶν, ἔχοντων τῶν μὲν αὐτὴν ἐξυρισμένην, καθὼς καὶ οἱ παρ' ἡμῖν Ὀθωμανοί, τῶν δὲ κρατούντων αὐτὴν μακρὰν καὶ δεδεμένην ὀπισθεν εἰς κεκρυφάλον. Πάντες ὅμως ἀνεξαιρέτως εἰσὶν ἀναστήματος μετριωτάτου, καὶ περιπατοῦσιν ἀνυπόδητοι καὶ ἡμίγυμνοι, φέροντες ἀπλοῦν πανίον ἀπὸ τῆς μέσης μέχρι τῶν γονάτων, καὶ μόναι αἱ γυναῖκες τῶν φοροῦσι καὶ εἶδος τι ὑποκαμήσου ἵνα σκέπωσιν αὐτῶν τοὺς μαστοὺς. Περὶ τῶν διαφορῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων αὐτῶν δὲν ἠδυνήθη

νά εξιχνιάσω τίποτε· είδον μόνον ότι οι πλείστοι έχουσι τὸ σύστημα νά μασώσι ρίζαν τινά, ὡς οἱ Ἄγγλοι καὶ Γάλλοι τὸν καπνὸν (la chique), καὶ τούτου ἕνεκα έχουσι τὰ χεῖλη καὶ τὰς ρίζας τῶν ὀδόντων κατακόκκινα. Πρὸς δὲ καταζαλίζουσι καὶ τοὺς Εὐρωπαϊοὺς ἅμα φθάσωσι, καὶ πρὸ πάντων οἱ Μωαμεθανοὶ, προσφέροντες αὐτοῖς πρὸς πώλησιν διαφόρους πραγματείας ἐντοπιῶν χειροτεχνιμάτων ἀπὸ ἐβενόζυλον καὶ ἄλλα, καὶ πρὸ πάντων πετράδια, συγκείμενα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ παρακατεινῶν σαπφειῶν, πολλάκις ψευδῶν, ζητοῦντες πάντοτε τὸ πενταπλάσιον καὶ δεκαπλάσιον τῆς ἀρχικῆς τιμῆς των, ὥστε καὶ μεγάλη προσοχὴ χρειάζεται ὅταν τις ἀποφασίσῃ ν' ἀγοράσῃ τι ἐξ αὐτῶν.

Δύο μέρη ἐξώθεν τῆς πόλεως ἐπεσκέφθην κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐκεῖ διαμονῆς μου. Τὸ μὲν πρὸς βορρᾶν ὄρεινον, ὀνομαζόμενον Ὁ γ ο υ ἄ λ α, τὸ δὲ πρὸς δυσμας παρά τινι μικρῷ ποταμῷ, ὀνομαζόμενον Sineman Garden, ὅπερ ἐστὶ κήπος κανελῶν. Ἀμφότερα δὲ με κατέθελεν ὡς ἐκ τῆς πλουσίας φύσεως καὶ τοῦ γιγαντώδους τῆς βλαστῆσεως· διότι, ἵνα φθάσῃ τις εἰς αὐτὰ, πρέπει πρῶτον νά διέλθῃ ἐπὶ ὀλόκληρον ὥραν ἀπὸ δάση κοκκοροινίκων, καὶ εἶτα νά φθάσῃ εἰς θέσεις τῶ ὄντι μαγευτικᾶς, πλήρεις βανανεῶν, κανελῶν, μοσχοκαρύων, ἀρτοκάρπων καὶ ἄλλων, ἅτινα μόνον εἰς τὰς τροπικὰς εὐρίσκονται χώρας.

Ἐκ τῆς Ογοούλας κατερχόμενος, ἐπεσκέφθην καὶ ναὸν τοῦ Βουδδα, ἐπὶ λοφίσκου κείμενον, οὐδὲν ἔχοντα τὸ ἀξιοπεριεργον. Οἰκοδομὴ ἐκ πλίνθων ἀρκετὰ χαμηλὴ καὶ στενὴ σχηματίζει τὸ ὄλον τοῦ ναοῦ. Ἐντὸς αὐτοῦ χάρισμα χωρίζει αὐτὸν εἰς δύο ἴσα μέρη, εἰς τὸ ἔμπροσθεν τῶν ὁποίων ὑπάρχουσι τρία ἀγάλματα κεχρωματισμένα, τὸ μὲν ἐν τῷ μέσῳ τὰ δὲ εἰς τὰς δύο πλευράς. Εἰς τὸ ὀπισθεν ἅμα τις εἰσέλθῃ βλέπει ἀγαλμα γιγαντιαῖον, μορφὴν ἔχον μᾶλλον γυναικεῖαν, ἐξηπλωμένον κατὰ μῆκος τοῦ ὄλου ναοῦ, καὶ τούτο ἐστὶ τὸ ἀγαλμα τοῦ θεοῦ Βουδδα. Παρὰ τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ εὐρίσκεται ἔτερον, πολὺ μικρότερον, ὁμοιάζον τὰ εἰς τὸ πρῶτον μέρος εὐρισκόμενα· καὶ ἐπὶ τοῦ τείχους ζωγραφίαι διαφόρων πολεμιστῶν καὶ ζώων, καὶ ἐνώπιόν του τράπεζα με ἄνθη ἰάσμων ὡς προσφορά. Πάντα δὲ ταῦτα, ζωγραφίαι τε καὶ ἀγάλματα, εἰσὶν ὅλως ἄτεχνα καὶ χονδροειδέστατα, ὄντα κατεσκευασμένα ἐκ ξύλου, καὶ πολλὴν ὁμοιότητα ἔχοντα με τὰς τῶν Αἰγυπτίων θεότητας. Οἱ ἱερεῖς μᾶς ἤνοιξαν, ἔφερον πανίον κίτρινον, ἐν εἶδει χλαμύδος. Τίνι δὲ τρώφῳ προσφέρουσι τὴν λατρείαν των μοι εἶναι ὅλως ἄγνωστον· νομίζω ὅμως ὅτι καὶ αὐτοὶ ἐπίσης έχουσι τὰς ἐορτάς καὶ τὰ μυστήριά των, προσφέροντες ἐνίοτε καὶ ζώων θυσίας.

Τὴν 18 ὀκτωβρίου ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ Ταπροβάνην διευθυνόμενοι εἰς Καλκούτταν, ὅπου καὶ ἐφθάσαμεν τὴν 24 τοῦ αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ τελευταῖον τούτου ταξιδίου δὲν ἦτο τόσον καλόν, διότι καὶ τρικυμίαν ἀπηντήσαμεν, καὶ οὐδεμίαν ἀνάπαυσιν ἐν τῷ ἀτμο-

πλοίῳ εἶχομεν, ἐπειδὴ καὶ τούτο, ἀναλόγως πρὸς τοὺς ἐπιβάτας, ἦτο πολὺ μικρόν, καὶ διόλου κατάλληλον διὰ ταξείδιον τοιοῦτον. Εὐτυχῶς ὅμως ὅτι εὐρέθη καὶ τούτο, ἄλλως, θὰ περιεμένομεν ἐπὶ μῆνα ἴσως ἕως ὅτου νά φθάσῃ ἕτερον, καὶ τούτο ἕνεκα τῆς τρομερᾶς καταιγίδος, ἧτις ἐνέσκηψεν ἐπὶ τῆς Καλκούττης κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ὀκτωβρίου μέχρι τῶν ἐκβολῶν τοῦ ποταμοῦ, κατασυντρίψασα πολλὰ πλοῖα, καταστρέψασα χωρία ὀλόκληρα, καὶ ἑκατονταετῆ δένδρα ἐκρίζωσασα. Καὶ ὄντως τρομερὰ πρέπει νά ἦτο, ἂν κρίνωμεν ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς, τὰ ὅποια ἐν μέρει εἶδομεν, εἰ καὶ ἀργὰ πλέον, καὶ τοιαύτη μόνον, ὅποια εἰς μόνον τὰ τροπικὰ κλίματα δυνατόν νά γείνη. Αἱ ἐκ ταύτης ζημίαι ὑπελογίζοντο κατ' ἀρχὰς πολὺ μεγάλαι· ἂν καὶ δὲν εἶναι ὅμως τοιαῦται, πάλιν εἰσὶν οὐ μικραὶ, καὶ ἀκριβῶς δὲν δύναται τις νά γινώσκῃ εἰς πόσον ἀναβαίνουσιν. Ἰσως καὶ δύο ἑκατομμύρια λιρῶν. Ἄνθρωποι δὲ πρέπει νά ἐχάθησαν ἐπέκεινα τῶν πέντε χιλιάδων.

Καὶ ταῦτα μὲν τὰ τοῦ ταξιδίου μου. Περὶ δὲ Ἰνδιῶν καὶ Καλκούττης ἐπιφυλάττωμαι νά σᾶς γράψω ἐν ἑτέρῳ ἐπιστολῇ μου.

Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἀπὸ καρδίας.

Ὁ ὑμέτερος

Φ. Κ. Γ.

ΠΕΡΙ ΕΞΕΩΣ ΚΑΙ ΣΥΝΗΘΕΙΑΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος).

Ἡ ἐξίς γίνεται ταχύτερα καὶ καλλιτέρα, ἂν ἐφαρμόζηται σύμφωνα με τὰς σωματικὰς καὶ τὰς πνευματικὰς διαθέσεις· διότι αὐταὶ διαφοροὶ εἰσὶν εἰς τοὺς διαφόρους ἀνθρώπους· εἰς τούτο πρέπει ν' ἀποβλέπῃ πᾶσα ἀνατροφή· π. χ. Ἐὰν παιδίον τι ἔχῃ κλίσιν εἰς ὀπασκίαν, διεύθυνον τὰς ἐξίς του, τὴν μάθησίν του, τὴν ἀνατροφήν του, εἰς στρατιωτικὰ. Ὁ μέγας Ναπολεὼν, νηπιόθεν ἀγαπῶν τὰ στρατιωτικὰ παιγνίδια, καὶ πρὸς τούτο ἀνατραφεῖς, κατέστη μέγας.

Ἐὰν ἄνθρωπος ἐγκαταλειφθῇ μόνος νηπιόθεν ἐν ἐρήμῳ, καὶ τραφῇ παρὰ ζώου τινός, καὶ τοιαῦτα παραδείγματα πλείστα εἰσὶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ, κατ' οὐδὲν ἄλλο δὲν διαφέρει τῶν ἀλόγων ζώων, παρὰ μόνον κατὰ τὸ σχῆμα· διότι οὐδὲν γνωρίζει κοινωνικόν, ἢ ἠθικόν, καὶ ἐν γένει ἀνθρώπινον, παρὰ μόνον τὸ τρώγειν ὡς τὰ ζῶα, χόρτα, σάρκας καὶ καρπούς. Τὸ 1694 εὐρέθη εἰς τὰ δάση τὰ μεταξὺ Λιθουανίας καὶ Ῥωσσίας παιδίον δεκαετὲς τὴν ἡλικίαν, τὸ ὁποῖον νηπιόθεν ἀνετράφη ὑπ' Ἄρκτων, καὶ συνέζη μετ' Ἄρκτων. Εἶχεν ὄψιν θηριώδη, ἔλλειπεν ἐντελῶς ἡ χρῆσις τοῦ λογικοῦ, ὡς καὶ τῆς ὁμιλίας· ἡ φωνὴ του, ὡς καὶ τὸ σῶμά του, οὐδὲν ἀνθρώπινον εἶχον· ἐβάδιζε χερσὶ τε καὶ ποσὶ ὡς τὰ τετράποδα. Απομακρυνθὲν ἐκ τῶν Ἄρκτων ἐδείκνυεν ἐπιθυμίαν πρὸς ταύτας,

καὶ ἀηδῖαν καὶ ἀνησυχίαν πρὸς τὴν ἀνθρώπινον κοινωνίαν· ἐφαίνετο ὡς φυλακισμένος ἄνθρωπος, ὅστις ἐπιθυμεῖ πολὺ τὴν ἐλευθερίαν του. Κατ' ὀλίγον ἔμαθε νά θέτῃ τὰς χεῖράς του ἐπὶ τοῦ τοίχου, νά ἵσταται ὄρθιον ὡς τὸ νήπιον· ἐσυνείθισεν εἰς τὰς ἀνθρώπινους τροφὰς, καὶ μετὰ πολὺν καιρὸν ἤρχισε νά προσέρῃ λέξεις, καὶ νά ὁμιλῇ μετὰ φωνῆς βραχυῆς. Ἐρωτώμενον περὶ τῆς πρότερον καταστάσεώς του, οὐδὲν ἐνθυμεῖτο, ὡς τὸ παιδίον, ὅπερ οὐδὲν ἐνθυμεῖται τῆς βρεφικῆς ἡλικίας.

Ὁ Βιεράβος ἀναφέρει περὶ παιδός τινος, εὐρεθέντος εἰς δάσος ἐν Ολλανδίᾳ τὸ 1733 ἔτος, τὸ ὁποῖον ἐτράφη καὶ συνέζη μετ' ἀγρίων αἰγῶν, ἐπεριπάτει καὶ ἐδαιτιάτο ὡς καὶ τὰ ζῶα ταῦτα, εἶχε τὰς αὐτὰς ἐξίς καὶ διαθέσεις, καὶ τὸν αὐτὸν ἦχον τῆς φωνῆς.

Ἡ Ἀταλάντη, ὡς οἱ ἀρχαῖοι διηγοῦνται, ἐξετέθη, νήπιον οὔσα, ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτῆς εἰς τὸ Παρθενίον, ὄρος τῆς Ἀρκαδίας, ἵνα ἀποθάνῃ· διότι ὁ πατήρ αὐτῆς δὲν ἤθελε θήλεα τέκνα· ἐκεῖ ὑπῆρχε καὶ Ἄρκτος, θηλάζουσα τὰ νεογνά αὐτῆς, ἀλλὰ κυνηγοὶ, εὐρόντες ταῦτα, ἀφῆρσαν. Ἡ δὲ Ἄρκτος, στερηθεῖσα τούτων, ἐστενοχωρήθη πολὺ ἐκ τοῦ γάλακτός της· διότι ἐσφριγον οἱ μαστοὶ της· ὅτε ἐκ τύχης ἀκούσασα τὰς φωνὰς τοῦ νηπίου, ἔτρεξε πρὸς τούτο, καὶ ἔθεσε τοὺς μαστοὺς αὐτῆς ἐπὶ τοῦ στοματός, καὶ οὕτως ἀνεκουφίσθη ἐκ τῶν ὀδυνῶν· ἔκτοτε ἡ Ἄρκτος ἐξηκολούθει ὡς μήτηρ νά θηλάξῃ τὸ νήπιον. Ἀλλ' οἱ κυνηγοὶ, ἐξακολουθοῦντες νά προσυλάττωσι διὰ τὴν Ἄρκτον, ἀνεκάλυψαν μίαν τῶν ἡμερῶν, ὅτι αὐτὴ ἐθήλαζεν ἀνθρώπον. Ὄθεν παραφυλάξαντες, κατ' ἦν ὥραν ἀπῆλθεν ἡ Ἄρκτος πρὸς ἄγρην, ἀφῆρσαν τὸ νήπιον, ὅπερ Ἀταλάντη ἐκάλεσαν, καὶ ἔτρεφον αὐτὸ δι' ὄρεινης τροφῆς. Ἀποῦ ἡ Ἀταλάντη ἡλικιωθῆ, ἐπροτίμησε τὸν παρθενικὸν βίον, καὶ ἀπέφευγε τὰς συναναστροφὰς τῶν ἀνδρῶν, ποθοῦσα τὴν ἐρημίαν. Ὄθεν κατέφυγεν εἰς τὰ ὑψηλότερα ὄρη τῆς Ἀρκαδίας, καὶ ἐκεῖ ἔμενε μόνη, τρεφομένη ὑπὸ κυνηγίου· ἦτον ὠραιστάτη, καὶ ὠκίστη τοὺς πόδας, καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἰδεῖν αὐτὴν διαρκῶς, ἀλλ' αἴφνης, διότι ἀπέφευγε νά φαινῆται· ἦν δὲ κατὰ τὸ σῶμα μετρία· διότι τὸ εἶδος τῆς ζωῆς ταύτης, καὶ τὰ τοῦ κυνηγίου γυμνάσια ἐμποδίζουσι τὴν πολυσαρκίαν.

Ὅταν ὁ Βελισάριος ἐπὶ Ἰουστιανοῦ Ἀ. ὁμοῦ μετ' ὁ Ναρδῆν διευθύνοντο κατὰ τῶν Γότθων μετὰ μεγάλου στρατοῦ, ἐνῶ διέβαινον πλησίον τῆς Σαλβίας ἐν Ἰταλίᾳ (548 Μ. Χ.), γυνὴ τις καταληφθεῖσα ὑπὸ φόβου, καὶ φεύγουσα, ἔρριψε τὸ βρέφος αὐτῆς, καὶ ἐγκατέλειπε τούτο παρὰ τινι ἀποκέντρῳ τόπῳ. Αἰξ, ἀκούσασα τὰς φωνὰς τοῦ βρέφους, ἔτρεξε, καὶ ἐθήλασεν αὐτό, καὶ ἐξηκολούθει νά τὸ περιποιῆται ὡς μήτηρ, προσυλάττωσα τούτο ἐκ τῶν ἄλλων ζώων, καὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων, ὅσοι ἤθελον νά πλησιάσωσι. Γυναῖκες, κατορθώσασαι νά πλησιάσωσι τὸ βρέφος, ἐπρόσφερον τὸν μαστὸν πρὸς θηλασμόν· ἀλλ' αὐτὸ ἤρνετο, καὶ ἐπροτίμα τὸν τῆς αἰγῆς. Οὕτως

ἐπὶ τέλους μόνη ἡ αἰξ ἀνέθρεψε τούτο, ὅπερ εἶχε τὰς ιδιοτροπίας καὶ τὰς ἐξίς αὐτῆς.

Πολλὰ ἐτι παραδείγματα ὑπάρχουσιν ἀνατροφῆς ἀνθρώπων μετὰ ζώων, καὶ τῆς ὅλως ζωώδους ἀποκαταστάσεως τοῦ ἀνθρώπου διὰ τὴν στέρησιν ἀνθρωπίνης ἀνατροφῆς.

Καὶ αὐτὴ ἡ ἰδέα περὶ τῶν Σατύρων παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐλήφθη ἐκ τῆς καταστάσεως ἀγρίων ἀνθρώπων, ἀνατεθραμμένων εἰς τὰ δάση μετὰ ζώων. Ἐκ τούτων ὄφλον γίνεται, ὅτι ὁ ἀνθρώπος κατὰ τὴν πρῶτην ἡλικίαν οὐ μόνον δὲν διαφέρει τῶν ζώων, ἀλλὰ καὶ κατώτερος τούτων εἶναι, ὡς στερούμενος καὶ αὐτῆς τῆς χρήσεως τῶν ἐμφύτων αἰσθημάτων. Προϊούσης τῆς ἡλικίας, ἀναπτύσσεται μόνον ἡ μίμησις, καὶ εἰς τούτο περιορίζεται τὸ λογικόν. Ἐὰν μὲ ἄρκτους, φέρεται ὡς ἄρκτος, ἐὰν μὲ αἰγας, φέρεται ὡς αἰξ, ἐὰν μὲ ἀνθρώπους, ὡς ἀνθρώπος· ἐν γένει τὸ μιμῆσθαι εἶναι ἡ μόνη καὶ ἰσχυρὰ δύναμις, ἧτις ἐπικρατεῖ εἰς τὴν μικρὰν ἡλικίαν· ἡ δύναμις αὐτὴ ὑπάρχει εἰς κατώτερον βαθμὸν καὶ εἰς τὰ ζῶα· ἡ μίμησις εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς συνηθείας, καὶ ἀδελφῆ τῆς ἐξέως.

Αἱ εἰς τὴν μικρὰν ταύτην ἡλικίαν φαινόμεναι ἄλλαι δυνάμεις ἀναγονταὶ εἰς τὰς πρὸς διατήρησιν τῆς υπάρξεως ὀρμεμφύτους, ὡς γίνεται καὶ εἰς τὰ ζῶα. Ἀγαπᾶ καὶ ποθεῖ τὸ νήπιον ἐκεῖνον, ὅστις τῷ δίδει τροφήν, καὶ τὸ περιποιεῖται, καὶ τὸ εὐχαρισεῖ. Οὔτε στοργὴν πρὸς μητέρα, ἢ πατέρα ἔχει, οὔτε εἰδῆσιν ἐμφυτον τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ θανάτου. Πάντα ἀποκτᾶ διὰ τῆς ἀνατροφῆς.

Προϊούσης τῆς ἡλικίας, τὸ λογικόν ἀρχίζει νά διεγειρηθῆ, καὶ νά ἐνεργῇ εἰς σκέψεις καὶ συμπεράσματα, ἀναλόγως τῆς ἀντιλήψεως. Συνήθως μόλις περὶ τὸ 16 ἔτος τῆς ἡλικίας τὸ λογικόν δύναται νά ἐνεργῇ κατ' ὅλα καλῶς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον. Ἐκτοτε ὁ ἀνθρώπος δύναται νά ἀναπτύξῃ καλῶς τὸ λογικόν, καὶ ν' ἀποκατασταθῇ ἀληθῆς καθομοιωμα τοῦ Θεοῦ, σύμφωνα με τὸν σκοπὸν τῆς υπάρξεώς του· «ἐσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὡπερὸς πατήρ ἡμῶν ὁ ἐν Οὐρανοῖς τέλειός ἐστιν.» (Ματθ. Β).

Οὕτω λοιπὸν δύναται ὁ ἀνθρώπος ἐν τῇ μικρᾷ ἡλικίᾳ νά διαπλασθῇ καὶ νά μορφωθῇ κατὰ τὴν βούλησιν ἄλλου, καὶ πολλαὶ ἐμφυτοὶ ιδιότητες ἢ νά μεταβληθῶσι, ἢ νά τροποποιηθῶσι.

Τοιούτου ὄντος τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὴν μικρὰν ἡλικίαν, πόσον παράδοξον καὶ ἀγενές εἶναι ὅταν βλέπῃ τις ἐνίοτε ζῶα ν' ἀνατρέφονται καλλιτέροντοῦ ἀνθρώπου! π. χ. σκύλος νά συνειθίζῃ εἰς ἐκτέλεσιν ὑπηρεσίας, νά φέρῃ φανάριον εἰς τὸ στόμα, νά ὑπερασπίζηται πιστῶς τὸν κύριόν του, καὶ νά ἐκτελῇ διάφορα ἔργα πρὸς εὐχαρίστησιν του. Ἐλέφας νά μανθάνῃ γράφειν, καὶ ἄλλα πολλὰ ἔργα. Πτηνὰ, μὴ διωργανισμένα πρὸς ὁμιλίαν, νά ὁμιλῶσι. Σκυτοτόμος τις ἐν Ῥώμῃ ἐδίδαξε κόρακα, ὅστις, ὅταν ἐβλεπε διαβαίνοντα τὸν Καίσαρα, ἔλεγε «χαῖρε, ὦ Βασιλεῦ Καίσαρ.» Ὁ Καρχιδόνιος Ἄνων κενοδοξίας ἕνεκεν ἐδίδαξεν ὄρνιθας, αἰτινες ἔλεγον «Θεός ἐστὶν Ἄνων.»

Οί ψιττακοὶ μανθάνουσιν οὐ μόνον νὰ ὀμιλῶσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐνδιαφέρονται ὑπὲρ τοῦ κυρίου των ἐκ δὲ τούτου πρόξενον ἐνίοτε ἐγένοντο μεγάλων καλῶν.

Αὐλικὸς τις, προβλέπων ὅτι ἐμελλε νὰ στερηθῆ τῆς θέσεώς του ὅταν ἔλθῃ εἰς τὸν θρόνον ὁ Λέων, ὁ υἱὸς τοῦ αυτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Μακεδόνα, συνέλαβε τὴν ιδεάν νὰ στερήσῃ αὐτὸν οὐ μόνον τοῦ θρόνου ἀλλὰ καὶ τῆς ζωῆς. Ὅθεν διέβαλεν εἰς τὸν Βασιλείου διὰ βραδουρίας καὶ διαβολῆς, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Λέων ἐμελλε νὰ θανατώσῃ αὐτὸν, ἵνα λάβῃ τὸν θρόνον. Πιστεύσας εἰς τὸν ἐπίβουλον αὐλικὸν τοῦ ὁποσοῦτον ἐνδοξὸς αυτοκράτωρ Βασιλείου, διέταξε καὶ ἔρριψαν εἰς τὰς φυλακὰς τὸν ἀτυχῆ υἱὸν του, τὸν ὅποιον προέβητο νὰ τυφλώσῃ, ἵνα ἀποκαταστήσῃ ἀνίκανον πρὸς βασιλείαν.

Τὸ σκληρὸν καὶ σπαραξικάρδιον τοῦτο γεγονός κατελύπει πάντας τοὺς ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ ἀπασαν τὴν πόλιν, καὶ λόγος μέγας ἐγένετο. Ἐν τῷ παλατίῳ εὐρίσκειτο ψιττακὸς τις προσφιλεὶς τῷ Βασιλείῳ, ὅστις, ἀκούων συνεχῶς τοὺς θρήνους διὰ τὴν ἀθωότητα τοῦ Λέοντος, ἔμαθε νὰ προσφέρῃ τὰς φράσεις, τὰς ὁποίας ἤκουε περὶ τῆς θλιβερᾶς ταύτης ὑποθέσεως. Μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐνῶ ὁ Βασιλεὺς ἔτρωγεν, ὁ ψιττακὸς, παρευρισκόμενος ἐκεῖ, ἤρχισε νὰ ἐκφωνῇ « Ἄ λ λ ο ἰ μ ο ὄ ν ο ν , α ὕ θ έ ν τ α Λ έ ω ν , ἄ λ λ ο ἰ μ ο ν ο ν ! » ἐκ τῆς φράσεως ταύτης διεγείρεται καὶ συγκινεῖται τὸ πατρικὸν φίλτρον. Ὁ Βασιλεὺς συναισθάνεται καὶ διατάττει νὰ παρουσιάσωσιν ἐνώπιόν του τὸν δυστυχῆ υἱὸν του, ἵνα ἀκούσῃ αὐτὸν ἀπολογούμενον· διότι ἡ διαβολὴ τοσοῦτον ὑπερίσχυεν, ὥστε οὔτε βλέμμα δὲν ἠνέχετο νὰ ρίψῃ ἐπὶ τοῦ υἱοῦ του, οὔτε νὰ ἀκροασθῆ αὐτὸν ἀπολογούμενον. Προσάγεται ὁ υἱὸς, ἀπολογεῖται, καὶ ἀνακαλύπτεται ἡ διαβολὴ καὶ θριαμβεύει ἡ ἀθωότης. Ὁ πατὴρ ἐναγκαλιέζεται τὸν ἀθῶον υἱὸν του, τοῦ ὁποίου τὸ πρόσωπον βρέχει μὲ τὰ δάκρυα τῆς μεταμελείας· τῷ ἀποδίδει τὰς ὑψηλὰς τιμὰς, καὶ στρέφει τὴν προμερᾶν ὀργὴν του κατὰ τοῦ ἀχρείου καὶ ἐπίβουλου ἐκείνου συκοφάντου.

Ὁ πῖθηξ μανθάνει νὰ ἐκτελῇ καλῶς πολλὰ ἔργα ἀνθρώπινα. Ὁ Πλίνιος ἀναφέρει, ὅτι πῖθηξ ἔπαιξε καλῶς τὸν Σανδρίκιον. Ἄλλος ἄλλοτε ἔπαιξε κιθάραν, κλπ.

Ἡ ἀνατροφή λοιπὸν, καὶ μόνη ἡ ἀνατροφή, εἶναι ἐκείνη, ἧτις μορφώνει τὸν ἄνθρωπον καὶ ἠθικῶς καὶ σωματικῶς, καὶ τὸν ἀποκαθιστᾷ ὑπερέχοντα πάντων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὄντων· διὰ τοῦτο οἱ πρόγονοι ἡμῶν, οἵτινες ἐμβριθῶς ἐσπούδασαν τὴν φύσιν, ὡς βάσιν πάσης πολιτείας ἐθεώρουν τὴν ἀνατροφήν, καὶ εἰς τούτο πολὺ ἐνησχολοῦντο.

Ὁ νομοθέτης τῆς Σπάρτης Λυκούργος, διὰ νὰ ἀποδείξῃ εἰς τοὺς Σπαρτιάτας πόσον ἡ ἀνατροφή ἐπηρεάζει εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ ἀνθρώπου, ἀνέθρεψε διαφόρως δύο σκύλακας τῆς αὐτῆς μητρὸς, καὶ ὁμοίους κατέειδος· τὸν μὲν ἕνα ἀνέθρεψεν ἐν τῇ οἰκίᾳ, δίδων φαγητὰ, καὶ εἰς πολυφαγίαν συνειθίσας· τὸν δὲ ἕτερον ἐσυνείθισεν

εἰς τὸ κυνήγιον, εἰς τὰ δάση, καὶ εἰς τὰ ὄρη. Οὗτως ἀποκαταστήσας τοὺς κύνας τούτους, μίαν τῶν ἡμερῶν, ἐν ᾧ ἦσαν οἱ Σπαρτιάται συνηθροισμένοι διὰ νὰ σκεφθῶσι περὶ τίνος πολέμου, καὶ ἀμυγάνουν περὶ τοῦ πρακτέου, διέταξε καὶ ἔφερον ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν τοὺς δύο σκύλους, καὶ ταύτοχρόνως δορκάδα, καὶ διάφορα φαγητὰ, καὶ λέγει πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας· « ὦ Σπαρτιάται, ἡ κακὴ ἢ ἡ καλὴ κατάστασις τῶν ἀνθρώπων οὐδὲν ἄλλο αἷτιον ἔχει παρὰ τὴν συνήθειαν πρὸς τὸ μεταχειρίζεσθαι τὰ καλὰ ἢ κακὰ· ἰδοὺ ἤδη παρατηρήσατέ το. Οὗτοι οἱ δύο σκύλακες εἰσι τῆς αὐτῆς μητρὸς· ἀλλ' ἀνετράφησαν διαφόρως· διὸ καὶ ἀνόμοιοι ἤδη εἰσίν· ὁ μὲν ἔμαθε κυνηγεῖν· ὁ δὲ λιγυεῖν· καὶ ἀμέσως διέταξε τὸν κυνοῦλκον ν' ἀφήσῃ ἀμφοτέρους ἐλευθέρους ἐνώπιον τῆς δορκάδος καὶ τῶν φαγητῶν. Ὁ μὲν κατοικίδιος, ὁ συνειθισμένος εἰς τὴν λιγυρίαν, ὠρμησεν εἰς τὰ φαγητὰ· ὁ δὲ ἄλλος, ὁ θηράτωρ, εἰς τὴν δορκάδα, τὴν ὁποίαν καταλαβὼν ἐσπάραττε. Μετὰ ταῦτα ὁ Λυκούργος, βλέψας πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας, εἶπε. « Γνωρίσατε, ὅτι ταῦτα καὶ εἰς ὑμᾶς καὶ εἰς πάντας τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους τείνουσιν. Ὅποια ἦθη καὶ νόμους μεταχειρίζονται οἱ ἄνθρωποι, τοιοῦτοι καὶ γίνονται· διότι πάντα ὁ Θεὸς μαθητὰ ἐδωκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ὅστις θέλει νὰ κοπιᾷζῃ, ἐκεῖνος ἀποκτᾷ ἐλευθερίαν καὶ ὑγίαν καὶ ὑπεροχὴν. Ὅστις θέλει νὰ ἡδυπαθῇ, οὗτος καταντᾷ δούλος, καχεκτικὸς, καὶ ἄξιος παντὸς κακοῦ. »

Ὁ Διογένης ἔλεγεν, ὅτι ἡ ἀγωγή τῶν παιδῶν ὁμοιάζει μὲ τὸν πηλὸν καθὼς οἱ πλάσται τὸν πηλὸν σχηματίζουσι καὶ ρυθμιζοῦσιν ὅπως θέλουσιν, ἐν ὅσῳ εἶναι ἀπαλὸς, ἀφ' οὗ ὅμως ψηθῆ δὲν δύναται νὰ τὸν πλάσσωσιν· οὕτω καὶ οἱ νέοι πλάττονται καὶ μορφώνονται ἀφ' οὗ ὅμως ἠλικιωθῶσι, καθίστανται ἀμετάβλητοι.

I. Π. Π.

ΥΠΑΤΙΑ Η ΦΙΛΟΣΟΦΟΣ.

Ἡ περίδοξος αὕτη Πλατωνικὴ φιλόσοφος ἐγεννήθη ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τῆς Αἰγύπτου περὶ τὸ 370 ἔτος ἀπὸ Χρ. Καταρτισθεῖσα καλῶς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν καρδίαν παρὰ τῷ πατρὶ αὐτῆς Θεῶνι, περιήμω ἀστρονομῶ καὶ μαθηματικῶ, παρ' οὗ καὶ ἐδιδάχθη τὴν ἀστρονομίαν, τὰ μαθηματικὰ καὶ τὰ φιλοσοφικὰ συστήματα τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους, ἀπεδήμησεν εἰς Ἀθήνας, ὅπως τελειοποιήσῃ τὰς σπουδὰς τῆς παρὰ τοῖς σοφοῖς τῆς πόλεως ἐκείνης, διασήμου ἐτι οὕσης διὰ τὰς σχολὰς καὶ τοὺς διδασκάλους τῆς.

Αἱ νέαι γνώσεις, τὰς ὁποίας ἀπέφερον ἐκ τῆς ἀποδημίας ταύτης ἐπανεληθούσα εἰς τὴν πατρίδα τῆς, ἀνεδείξαν αὐτὴν ὑπερτέραν ὄλων τῶν ἐκεῖ φιλοσόφων καὶ διδασκάλων, οἵτινες κατόπιν ἐγοητευθησαν ἐκ τοῦ ὕψους τῶν ιδεῶν τῆς, τῆς μεθοδικότητος τῶν δογματικῶν τῆς καὶ τῆς γλυκυτήτος τῆς ῥητορείας τῆς, ὥστε ἐκ συμφώνων μετὰ τῶν ἀρχόντων τῆς πόλεως παρεκάλεσαν αὐτὴν νὰ ἀναδεχθῆ τὴν διδα-

σκαλίαν τῆς φιλοσοφίας ἐν τῇ δημοσίᾳ τῆς πόλεως σχολῆ, τὴν ὁποίαν πολλοὶ κατὰ διαδοχὴν διάσημοι φιλόσοφοι, καὶ τελευταίως ὁ Πλυτίνος, εἶχον μεγάλως λαμπρύνει. Χριστιανοὶ καὶ εἰδωλολάτραι, Ἕλληνες καὶ βάρβαροι σκηνηδὸν συνέβρευσαν ὅπως ἀκροασθῶσιν αὐτῆς. Εἷς δὲ τῶν θερμότερων ἀκρατῶν καὶ θαυμαστῶν τῆς ἐχορηγίας καὶ ὁ ἐκ Κυρήνης Συνέσιος, ὅστις, καὶ Ἐπίσκοπος γενόμενος, δὲν ἔπαυσεν ὀμιλῶν μετ' αὐτῆς διὰ γραμματίων.

Ἡ Ἰπατία εἶχεν ὑπανδρευθῆ τὸν φιλόσοφον Ἰσιδώρον, ἐξ ἧς ὅμως τὸ πλεῖστον ἀποκεχωρισμένη αὐτοῦ, διότι συχνότατον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο οἱ σύζυγοι νὰ ζῶσιν ἐλεύθεροι, εἰ καὶ τηροῦντες τὸν συζυγικὸν δεσμόν, συνηνωμένοι μὲν κατὰ τὰ αἰσθητά, τὰς ὀρέξεις, τὴν περιουσίαν, τὴν τύχην, κεχωρισμένοι δὲ κατὰ τὸ σῶμα. Ἡ Πλατωνικὴ φιλόσοφος ἠθελε νὰ διάγῃ βίον ὅλως θηρευτικόν, ὑπερτερον τῆς ὕλης κατὰ τὸ ἀνθρωπίνως ἐφικτόν, μόνας δὲ τέρψεις καὶ ἡδονὰς ἐθεώρει τὰς ἀμέσως τὸ πνεῦμα τερπύσας. Μίαν τῶν εὐγενῶν τέρψεων ἐθεώρει καὶ τὴν μουσικὴν, ταύτην δὲ ἐσυμβούλευσε καὶ εἰς νέον τινα μαθητὴν τῆς, ὅστις εἶχε συλλαβεῖ περιπαθέστατον πρὸς αὐτὴν ἔρωτα, καὶ διὰ τοῦ μέσου τούτου ἐπράυνε τῶνόντι καὶ ἐπανεφενε εἰς τὴν εἰρήνην τὴν ψυχῆν, τὴν ὁποίαν ἀκουσίως εἶχε διαταράξει.

Ἐνθουσιῶδες αἶσθημα φιλίας, ἀλλ' αἶσθημα σπυριζόμενον εἰς τὸν θαυμασμόν καὶ εἰς τὸ σέβας, ἔτρεφε πρὸς τὴν περίδοξον φιλόσοφον καὶ ὁ διοικητὴς τῆς Ἀλεξανδρείας Ὁρέστης, ὑπὸ τῶν συμβουλῶν δ' αὐτῆς ὠδηγήθη πολλάκις εἰς τὴν δυσχερῆ κυβερνήσιν τῆς μεγαλοπόλεως ἐκείνης, οἰκουμένης ὑπὸ λαοῦ ταραχῶδους καὶ δεδομένου κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰς πεισιματωδεστάτους θρησκευτικὸς διαπληκτισμούς. Ἐκ σεβασμοῦ πρὸς αὐτὴν, εἰδωλολάτριν οὖσαν, ἴσως δὲ καὶ κατὰ συμβουλήν τῆς, Ὁρέστης, εἰ καὶ Χριστιανὸς, ἐπροστάτευε περιφρονήτως τοὺς ἐν τῇ δικαιοδοσίᾳ τοῦ ἔθνικου καὶ Ἰουδαίου, μειονεκτοῦντας ἤδη τὸν ἀριθμὸν καὶ ἀσθενεστερούς, κατὰ τῶν Χριστιανῶν, οἵτινες, ἰσχυρότεροι ὄντες καὶ ἐπικρατέτεροι, ἐδείκνυν ἀκατάσχετον διάθεσιν νὰ γίνωσιν ἡδὴ καὶ αὐτοὶ διώκται τῶν ἄλλοτε διωζάντων αὐτούς.

Ἐντεῦθεν ἀνεψὴ ἀξιοθρήνητος διχοστασία μεταξὺ τοῦ τότε Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου καὶ τοῦ διοικητοῦ. Εἰς ὑποστήριξιν τοῦ Πατριάρχου κατέβησαν ἀπὸ τῶν μοναστηρίων τῆς Νιτρίας πεντακόσιαι μονασταί, ἐβίασαν τὸ διοικητήριον, καὶ σκληρῶς περιῦβρισαν τὸν Ὁρέστην εἰς αὐτῶν μάλισα, Ἀμμωνίος ὀνόματι, καὶ ἐπλήγωσεν αὐτὸν εἰς τὸ μέτωπον. Ὁ λαὸς τῆς Ἀλεξανδρείας συνέβρευσεν εἰς βοήθειαν τοῦ διοικητοῦ, ὁ Ἀμμωνίος συνελήφθη, ἐδικάσθη, κατεκρίθη εἰς θάνατον καὶ ἐθανατώθη· ἀλλ' ὁ Κυρίλλος ἐπέμψε καὶ ἔφεραν τὸν νεκρὸν τοῦ μοναχοῦ εἰς ἐκκλησίαν τινα, ἐκεῖ δὲ ἀπήγγειλε περιπαθέστατον ἐπικηδεῖον ἐπ' αὐτοῦ, ἐξύψωσε τὸν ζῆλόν του, καὶ ἀπεκάλεσεν αὐτὸν ἀθλητὴν τῆς πίστεως καὶ

μάρτυρα. Τοῦτο πληροφορηθεὶς ὁ Ὁρέστης, ὠργίσθη μεγάλως καὶ ἀπέβριψε τὰς περὶ συνδιαλλαγῆς προτάσεις τοῦ Πατριάρχου, ὅστις, τὴν βίβλον τοῦ Εὐαγγελίου ἀνα χεῖρας κρατῶν, εἶχεν ἔλθει νὰ προτρέψῃ αὐτὸν εἰς λήθην τῶν γενομένων.

Πρὸς ἐπαύξειν τοῦ κακοῦ, χρόνον τινα ὕστερον Ἰουδαῖοι τινες ἐφόνευσαν ἄθλιόν τινα γραμματοδιδάσκαλον, Ἰέρακα καλούμενον, ἐχθρὸν μὲν τῆς Ἰπατίας, ταραχῶδη δὲ ὀπαδὸν τοῦ Πατριάρχου. Οἱ θιασῶται τῆς ἐναντίας τοῦ διοικητοῦ στάσεως, ἐπωφελήθεντες τὸ περιστατικὸν τοῦτο, διέδσαν ὅτι ὁ φόνος ἐκεῖνος εἶχε διαπραχθῆ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ Ὁρέστου καὶ τῆς Ἰπατίας. Πέτρος δὲ τις ἀναγνώστης, ὄργανον τῶν ἐχθρῶν τοῦ διοικητοῦ καὶ τῆς Ἰπατίας γενόμενος, διήγειρε φανατικὸς τινὰς ἐκ τοῦ ὄχλου κατὰ τῆς φιλοσοφίας, παριστῶν αὐτὴν ὡς σύμβουλον τοῦ διοικητοῦ, μόνον πρόσκομμα πρὸς τὴν καταλλαγὴν αὐτοῦ μετὰ τοῦ Πατριάρχου, καὶ τελευταῖον στήριγμα τῆς εἰδωλολατρίας. Ὁ θάνατος τῆς σοφῆς γυναικὸς ἀπεφασίσθη παραχρῆμα ὑπὸ τῶν στασιαστῶν· καὶ ἐν ᾧ αὕτη ἐπληρώθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς τῆς, ἐπιπεσόντες ἐπ' αὐτὴν, τὴν ἔσυραν πλῆσιον ἐκκλησίας τινὸς, ἐκεῖ δὲ ἀπεκδύσαντες τὴν, τὴν ἐφόνευσαν ἀσπλάγγως διὰ κεράμων καὶ ὀστράκων καὶ θραυσμάτων ἀγγείων· ἔπειτα δὲ, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς θηριωδίας τῶν, κατασπαράξαντες τὸ σῶμά τῆς, ἔσυραν τὰ μέλη τῆς εἰς τὴν πλατεῖαν Κινάρων καὶ ἔκαυσαν αὐτὰ ἐκεῖ· τὸ ἀνοσιούργημα τοῦτο διεπράχθη κατὰ τὴν τεσσαρακονθήμερον νηστείαν τοῦ ἔτους 415.

Ἡ διάσημος αὕτη φιλόσοφος ἔγραψε πολλὰ συγγράμματα, κατὰ δυστυχίαν ὅμως ἐξ αὐτῶν δὲν διεσώθη εἰς ἡμᾶς εἰ μὴ μόνον εἰς Κανὼν ἡ πίναξ ἀστρονομικὸς, καταχωριζόμενος εἰς τοὺς προχείρους πίνακας, τοὺς ἐπ' ὀνόματι τοῦ πατρὸς τῆς ἐκδομένους. Ἡ δόξα τῆς μεγάλης ταύτης γυναικὸς παρέμεινεν ἀκμαία πολὺν χρόνον καὶ μετὰ τὸν θάνατόν τῆς, καὶ ὁσάκις ἤθελον νὰ ἐγκωμιάσωσι γυναῖκα τινα, διαπρέπουσαν ἐπὶ πνεύματι, γνώσει καὶ ἀρετῇ, Ἰπατία ἄλλη εἶναι, ἔλεγον. Καὶ ἀληθῶς ἡ γυνὴ αὕτη ὑπῆρξε μία τῶν τὰ μάλιστα τιμησαῶν τὸ γένος τῶν γυναικῶν κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους.

ΦΡΥΝΗ.

Ἡ διαβόητος αὕτη διὰ τε τὴν ὠραιότητα, τὰ θέλητρα καὶ τὴν ἀγχινοῖαν τῆς τῶν ἀρχαίων χρόνων ἐταῖρα ἐξῆ κατὰ τὴν 4 πρ. Χ. ἑκατονταετ. ἐκ Θεσπιῶν τῆς Βοιωτίας ὀρμωμένη. Τοσαύτη ἦτο ἡ καλλονὴ τῆς, ὥστε ὁ Πραξιτέλης ἐλάμβανεν αὐτὴν ὡς πρότυπον τῶν ἀγαμάτων τῆς Ἀφροδίτης. Τόσα δὲ πλοῦτη ἀπέκτησεν ὡς ἐκ τῆς καταχρήσεως τῶν φυσικῶν τῆς πλεονεκτημάτων, ὥστε λέγεται ὅτι, μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου κατασκαφῆν τῶν Θηβῶν, ἐπρότεινεν εἰς τοὺς

Θηβαίους να ανοικοδομήσῃ διὰ δαπάνης τῆς τῆν πό- λιν αὐτῶν, ἐπὶ τῷ ὄρει τοῦ νῆ θέσῃ ἐπὶ τῆς πύλης τῆς πόλεως τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν: «Θήβας Ἀλέ- ξανδρος μὲν κατέστρεψε, Φρὺνῃ δὲ ἀνήγειρεν.» Ἡ ἀλα- ζονικὴ ὁμῶς αὕτη πρότασις δὲν ἐγένετο δεκτὴ.

Κατηγορηθεῖσα ποτὲ ἐπὶ ἀσεβείᾳ, ἐδικάζετο ἐνώ- πιον τοῦ δικαστηρίου τῶν Ἡλιαστῶν, ὑπερασπιστὴν ἔχουσα Ἰπερίδην τὸν ἐξοχὸν ῥήτορα, ἕνα τῶν θιασω- τῶν τῆς. Ἦν δὲ ὁ Ἰπερίδης οὗτος δεινὸς μὲν τὴν ῥητο- ρικὴν καὶ ἐφάμιλλος τοῦ Δημοσθένους, φιλόπατρις δὲ εἰς ἄκρον καὶ κεκτημένος πολιτικὴν ἐμπειρίαν οὐχ ἥττον ὁμῶς ἐρημιζέτο καὶ διὰ τὴν κομψότητα καὶ ἀ- κολασίαν τῶν ἠθῶν του. Βλέπων λοιπὸν ὅτι ὀλίγον ἰσχυρὰ ἀπέβαινον τὰ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς φίλης του μέσα αὐτοῦ, λέγεται ὅτι, ὅπως καμψὴ εἰς οἶκτον τοὺς δικαστὰς, ἀνασπᾶσας τοὺς στηθοδέσμους τῆς ὠραίας πελάτιδος του, καὶ δείξας εἰς αὐτοὺς τὸ κατά- λευκον στήθος τῆς καὶ τὴν λοιπὴν θαυμασίαν καλλο- νίην, ἠρώτησεν αὐτοὺς ἀν ἐτόλμων νὰ καταδικάσωσι τὴν εὐνοουμένην ἱερείαν τῆς Ἀφροδίτης. Τὸ ἐπιγε- ρημα τοῦτο ἐπέτυχε πραγματικῶς, καὶ ἡ Φρὺνῃ ἀπε- λύθη.

Περὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἔθιμων τῶν Ἀσσυρίων, Βαβυλωνίων, Λυδῶν, Μήδων καὶ Περσῶν.

Κράτος μοναρχικόν, σέβας εἰς τοὺς βασι- λεῖς. Τρόπος, δι' οὗ ἀνετρέφεοντο τὰ τέκνα τῶν βασιλέων.

(Ἰπὸ Ἀναστασίου Μαυρομηχάλη).

Ἡ μοναρχικὴ κυβέρνησις, τὴν ὁποίαν καλοῦμεν βασιλείαν, εἶναι ἡ ἀρχαιότερα ἀπασῶν τῶν κυβερνή- σεων, ἡ γενικώτερον διαδοθεῖσα, ἡ καταλληλοτέρα εἰς τὸ διατρέψαι τοὺς λαοὺς ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμοιοῖα, καὶ ἡ ὀλιγώτερον ἐκτεθειμένη εἰς τὰς μεταπολιτευ- σεις καὶ ἀσταςίας, αἵτινες διαταράττουσι τὰ κράτη. Ἐνεκα τούτου οἱ σοφώτεροι τῆς ἀρχαϊκῆς συγγρα- φεῖς Ἕλληνας: Πλάτων, Ἀριστοτέλης, Πλούταρχος, καὶ πρὸ αὐτῶν ὁ Ἡρόδοτος, ταύτην καθαρῶς προ- τίμησαν, ὡς ἰσχυροτέραν καὶ μονιμωτέραν ἀπασῶν τῶν ἄλλων κυβερνήσεων. Ὁμοίως αὕτη μόνη ἐγένε- νετο δεκτὴ ὑφ' ἀπάσης τῆς Ἀνατολῆς, ὅπου ἡ δη- μοκρατικὴ κυβέρνησις ἦτο ἀπολύτως ἄγνωστος.

Οἱ λαοὶ αὐτῆς μεγάλας τιμὰς ἀπέδιδον εἰς τὸν ἡγεμόνα· διότι εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐσέβοντο τὸν χαρακτῆρα τῆς Θεότητος, τῆς ὁποίας ἦτο ἡ ζωσα εἰκὼν, καὶ κατεῖχε τὸν τόπον αὐτῆς, καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου διὰ χειρὸς τοῦ υπερτάτου Κυρίου, καὶ περιβεβλημένος τὴν ἰσχὴν αὐτοῦ, διὰ νὰ ᾖναι ὡς πρὸς αὐτοὺς ὁ ὑπουργὸς τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς θείας αὐτοῦ Προνοίας.

Τὰ αἰσθητάτα ταῦτα εἶναι πολὺ ἀξίεπαίνα καὶ δίκαια. Διότι εἶναι βέβαιον, ὅτι εἰς τὴν μοναρχίαν, ὡς προεργωμένην παρὰ Θεοῦ, καὶ προσωρισμένην διὰ τὸ δημοσίον καλόν, ὀφείλονται τὰ βαθυτέρα σεβᾶ-

σματὰ εἶναι δὲ πρόδηλον ἐνταυτῶ, ὅτι ἐξουσία, ἥτις δὲν ἤθελε σέβασθαι καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς ἰσχύος τῆς, ἢ ἤθελεν εἶσθαι ἀνωφελες, ἢ ἤθελε περιο- ρίσεσθαι εἰς μόνας τὰς καλὰς ἐκτελέσεις, αἵτινες μέλλουσι ν' ἀκολουθοῦν αὐτῇ. Μόνη ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία γνωρίζει νὰ ἐμμένῃ εἰς τὰ δίκαια ὄρια. «Ἡμεῖς τιμῶμεν τὸν Ἀυτοκράτορα, λέγει ὁ Γερτυλ- λιανὸς, ἐπ' ὀνόματι πάντων τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ τοιούτῳ τρόπῳ, ὡς ἐπιτρέπεται ἡμῖν, καὶ ὡς ἀνήκει αὐτῷ: τούτεστι, σεβόμεθα αὐτὸν ὡς ἄνθρωπον καὶ τέχοντα τὴν πρώτην μετὰ Θεοῦ τάξιν, ἐξ οὗ μόνου ἔλαβε πᾶν ὅ,τι εἶναι, καὶ τούτου μόνου εἶναι κατώ- τερος· ἔνεκα τούτου καὶ δευτέρα Μεγαλειότης κα- λεῖται, ὡς τῆς πρώτης εἰς τὸν Θεὸν ἀμυζούσης».

Παρὰ τοῖς Ἀσσυρίοις, καὶ ἐτι μᾶλλον παρὰ τοῖς Πέρσας ὁ ἡγεμὼν ἐκαλεῖτο: Μέγας Βασιλεὺς, ἢ Βα- σιλεὺς Βασιλέων. Δυσὸς δὲ λόγοι ἠδύνατο νὰ δώσουν τοῖς ἡγεμόσι τούτοις τὸν ἐπιδεικτικῶντα τούτον τι- τλον ὁ Λος, ὅτι ἐσχηματίσθη τὸ κράτος τῶν διὰ πολλῶν βασιλείων, ἡνωμένων ὑπὸ μίαν μόνην κυ- ραρχίαν· ὁ Βας, διότι εἶχον εἰς τὰ παλάτια των, ἢ εἰς τὴν ὑποταγὴν των, πολλοὺς βασιλεῖς, οἵτινες ἦ- σαν φόρου ὑποτελεῖς.

Τὸ στέμμα μετέβαιναν ἀπὸ τοὺς πατέρας εἰς τοὺς υἱοὺς, καὶ συνήθως εἰς τὸν πρωτότοκον. Ὄταν δ' ἐ- γεννᾶτο ὁ μέλλον διάδοχος τοῦ θρόνου, ἅπαν τὸ κράτος ἐμαρτύρει τὴν χαρὰν του διὰ θυσιῶν, εὐω- χιῶν, καὶ παντὸς εἶδους ἀγαλλιάσεων ἢ δὲ ἡμέρα τῶν γενεθλίων του ἐθεωρεῖτο ἀκολουθῶς ὡς ἡμέρα ἐορτῆς καὶ πανηγύρεως εἰς ὅλους τοὺς Πέρσας.

Ὁ τρόπος, δι' οὗ ἀνετρέφοντο τὸν ἐπίδοξον διάδοχον, ἐθαυμάσθη παρὰ τοῦ Πλάτωνος, καὶ προετάθη εἰς τοὺς Ἕλληνας ὡς ὁ ἐντελέστερος τύπος. Διότι ὁ βα- σιλόπαις, βρεφὸς ἐτι ἔων, δὲν παρεδίδοτο ὀλοκλήρως εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς τροφῆς, ἥτις συνήθως ἦτο γυνὴ ταπεινῆς καὶ ἀσήμου τάξεως· ἀλλ' ἐξελέγοντο ἐκ τῶν πρώτων ἀξιωματικῶν τοῦ παλατίου οἱ ἰκανώτε- ροι καὶ τιμιώτεροι, ὅπως μεριμνῶσι περὶ τοῦ σώμα- τος καὶ τῆς ὑγείας τοῦ νεαροῦ ἡγεμόνος, καὶ μορφώ- νωσι τὰ ἦθη του μέχρι τῆς ἑπταετοῦς ἡλικίας αὐτοῦ. Τότε δὲ ἀροῦ ἀπέσυρον ἀπὸ τὰς χειρὰς των, ἐνε- πιστεῦοντό αὐτὸν εἰς ἄλλους διδασκάλους, ἵνα ἐπα- γρυπῶσιν εἰς τὴν ἀνατροφὴν του, διδάσκουσιν αὐτὸν τὸ ἵππευεῖν, εὐθὺς ὅτε τῷ ἐπέτρεπον αἱ σωματικαὶ δυνάμεις, καὶ γυμνάζωσιν εἰς τὸ κνηγεῖν.

Κατὰ τὴν δεκατετραετῆ ἡλικίαν του, ὅτε ὁ νοῦς ἀρχεται νὰ λαμβάνῃ περισσοτέραν ὀριμότητα, διω- ρίζοντο πρὸς διδασκαλίαν του τέσσαρες ἄνδρες, οἱ ἐναρετώτεροι καὶ σοφώτεροι τοῦ κράτους. Ὁ πρῶτος, λέγει ὁ Πλάτων, τὸν ἐμάνθανεν εἰς τὴν διάλεκτόν των τὴν μαγειαν, τούτεστι τὴν λατρείαν τῶν Θεῶν κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἀξιώματα, καὶ κατὰ τοὺς νόμους Ζοροάστρου, υἱοῦ τοῦ Ὀρομάσδου, καὶ τῷ ἐδίδε συγ- χρόνως τὰς πρώτας ἀρχὰς τοῦ κυβερνᾶν. Ὁ δεύτερος τὸν ἐσυνείθιζε νὰ λέγῃ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ν' ἀποδίδῃ τὸ δίκαιον. Ὁ τρίτος τὸν ἐδίδασκε νὰ μὴ νικάται ἀπὸ τὰς ἡδυπαθείας, ἀλλὰ νὰ ᾖναι πάντοτε ἐλευθε-

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΗΛΕΓΡΑΦΟΥ

ΚΑΙ ΤΟΥ

ΠΑΝΤΗΛΕΓΡΑΦΟΥ ΚΑΖΕΛΛΗ.

Ἰπάρχουσι πολλοὶ ἄνθρωποι, ἔλεγεν ὁ σοφὸς Ἰα- κώβης, οἵτινες, οὐδεμίαν ἰδέαν ἔχοντες περὶ τῆς προσθευτικῆς ἀναπτύξεως τῶν πραγμάτων, φαντάζον- ται αὐτὰ παραγόμενα ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ αὐτομά- τως, καὶ ὡς τὴν Ἀθηνᾶν ἐξερχόμενα ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς μὲ πλήρη πανοπλίαν. Εἰς τοὺς τοιούτους ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχωσι τὰ πράγματα· ἐὰν ὁμῶς ταῦτα ἔγωσι παρελθόν, οὐδόλως μεριμνῶσι, οὐδεμίαν δὲ δι- δουσι πίστιν καὶ εἰς τὸ μέλλον αὐτῶν.

Αἱ ὀλίγαι αὐταὶ λέξεις δίδουσι τὴν ἀκριβεστέραν ἐννοιαν περὶ τοῦ πνεύματος τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς· ἄλλως τε δὲ, δύναται τις νὰ πεισθῇ πληρέστερον περὶ τούτου, ἐὰν ρίψῃ βλέμμα τι ἐπὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ἡ- λεκτρικοῦ τηλεγράφου, ὅστις εἶναι ἀναμφιβόλως ἡ μείζων καὶ κοινωφελεστέρα κατὰκτησις, ἢ ἐπονή- σατο τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, καὶ ἐκ τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ἐπιστήμης, ἐκεῖνος ὅστις ἐπησχόλησεν ἐπὶ τοῦ γονίμου αὐτοῦ ἐδάφους τὰ ἐξοχώτερα καὶ τὰ μᾶλλον ἀσκηνα πνεύματα τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος.

Ἡ πρώτη ἰδέα τοῦ διὰ τοῦ ἡλεκτρισμοῦ τηλεγρά- φου ἀρχεται ἀπὸ τοῦ III. αἰῶνος. Σκώτως τις, Κάρο- λος Μαρογάλης ὀνόματι, εἶναι ὁ πρῶτος, ὅστις ἐδῶκε συγκεχυμένην τινὰ ἐννοιαν περὶ τῆς ἐπιστήμης ταύτης ἐν τινι πρωτοτύπῳ πραγματείᾳ, ἥτις φέρει χρονολογίαν 1753. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἰδέα τις, κατὰ πρῶτον ἐμφανιζομένη ἐν τῷ πνεύματι, ἀπέειχε πολὺ τῆς πρακτικῆς αὐτῆς πραγματοποιήσεως, ἥτο ἀνάγκη ὅπως παρέλθῃ εἰς ὀλοκλήρως αἰῶν μέρους οὗ ἡ θαυμασία αὕτη ἀνακάλυψις παράσῃ τὰς ὀφελείας, αἵτινες ἀνεμείνοντο ἐξ αὐτῆς.

Τί δὲ συνέβη ἐν τῷ διαστήματι τοῦ αἰῶνος ταύτου; τὰ ἀπλούστερα τῶν πραγμάτων δὲν ἀνακαλύπτον- ται, ἢ ἀφοῦ ἐξαντληθᾶσιν ἐπ' αὐτῶν τὰ πολυσυνθε- τότερα μέσα· πόσα ἐπομένως δὲν ὑπέστημεν, πόσα ἐλπίδες δὲν ἀπωλέσθησαν, καὶ πόσα ἀπολαύσεις δὲν ἀνεξωπυρίσθησαν, ἕως οὗ ἀφικθῶμεν εἰς τὸν βαθ- μὸν τῆς τελειότητος, εἰς ἃν εὕρισκόμεθα σήμερον!

Ἡ πρώτη ἰδέα τῆς διὰ συρμάτων κατασκευῆς τοῦ τηλεγράφου ἀνήκει εἰς τὸν βαρῶνον Σχιλίγγον, τὸν ἐκ Πετρούπολεως καταγομενον. Ὁ σοφὸς οὗτος ἀνὴρ, ὅτε κατὰ πρῶτον προέτεινε εἰς τινὰ ἐπιτροπὴν, ὅτι ἠδύνατο νὰ θέσῃ τὸν ἀγωγὸν αὐτοῦ ἐπὶ στύλων, οἵ- τινες ἤθελον ἀπέγει ὁ εἰς τοῦ ἄλλου, ἢ ἐπιτροπὴ ὑπέδεγθη τὴν πρότασιν ταύτην μετὰ μειδιάματος. Ὁ Κ. Ἰακώβης, ὅστις εὕρισκετο παρῶν τότε, διηγεί- ται, ὅτι ἐν τῶν μελῶν εἶπεν εἰς τὸν ἀτυχεῖ βαρῶνον: «Ἡ πρότασίς σας εἶναι μωρὰ, καὶ τὰ ἐναέρια σύρ- ματά σας εἶναι ἀληθῶς γελοῖα». Ταῦτα συνέβαινον ἐν Πετρούπολει τὸ 1834. Κατὰ δὲ τὸ 1842, ὅτε ὁ ἰ- σόβιος γραμματεὺς τῆς ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν διεκήρυξεν ἐν τῇ βουλῇ τῶν ἀντιπροσώ-

ρος καὶ ἀληθῶς βασιλεὺς, κύριος ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἐπι- θυμιῶν του· ὁ τέταρτος ἐνίσχυε τὴν εὐτολίμιαν του κατὰ τοῦ φόβου, καὶ τῷ ἐνέπνεε φρονίμην καὶ εὐγενῆ σταθερότητα, ἀναγκάσαν εἰς τὸ διοικεῖν. Ἐκαστος τούτων τῶν παιδαγωγῶν διέπρεπεν ὡς πρὸς τὸ εἶδος τῆς ἀνατροφῆς, ἥτις τῷ ἐνεπιστεύθη. Ὁ εἰς ἦτο ἀξιο- σύστατος κατὰ τὴν γνώσιν τῆς θρησκείας καὶ τῆς τέχνης τοῦ βασιλευεῖν· ὁ ἕτερος, κατὰ τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης· ἐκεῖνος κατὰ τὴν ἐγκράτειαν καὶ ἀποχρὴν τῶν ἡδονῶν· ὁ δὲ τελευταῖος, κατὰ τὴν γενναιοφύγιαν καὶ εὐτολίμιαν.

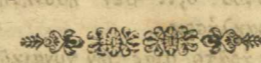
Δὲν γνωρίζω, ἐὰν αὕτη ἡ πλῆθὺς τῶν διδασκάλων, οἵτινες ἀναμφιβόλως εἶχον διαφορὰς χαρακτῆρας, καὶ ἰσῶς διαφορὰς συμπαιθείας, ἦτο καταλληλοτάτη πρὸς τὸν σκοπὸν, τὸν ὁποῖον προέθετο καὶ ἐὰν ἦτο δυνατόν, ὥστε τέσσαρες ἄνθρωποι νὰ συμπληρῶσιν ὁμῶς περὶ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν, καὶ νὰ τείνουσιν ἐκ συμ- φωνοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν. Ἐροῦντο, ὡς φαίνε- ται, μήπως δὲν εὕρουσιν ἡνωμένως εἰς ἓν μόνον πρόσω- πον πάσας τὰς ἀρετὰς, τὰς ὁποίας ἔκρινον ἀναγκά- καίας, ὅπως ἀναθρέψωσι καλῶς τὸν ἐπίδοξον διάδο- χον τοῦ στέμματος; τὸσιν εἶχον, κατ' ἐκεῖνους μᾶ- λιστα τοὺς χρόνους τῆς διαστροφῆς, μεγάλην ἰδέαν περὶ τῆς ἀνατροφῆς ἐνὸς ἡγεμόνος.

Ὅπως καὶ ἂν ἔγῃ, πᾶσαι αἱ μεριμναὶ αὐταί, ὡς παρατρῆει ὁ Πλάτων, ἀνωφελεῖς καθίσταντο ἔνεκα τῆς πομπῆς, τῆς πολυτελείας, τῆς μεγαλοπροεπείας, αἵτινες περιεστοίχιζον τὸν νεὸν ἡγεμόνα ἀφ' ὅλα τὰ μέρη πρὸς δὲ, τῆς πολυαριθμοῦ συνοδίας τῶν ἀξιο- ματικῶν, οἵτινες τῷ ὑπρέτουν μετὰ δουλικῆς ὑπα- ταγῆς· πάσης τῆς ἀποσκευῆς μιᾶς ζωῆς μαλθακῆς καὶ ἡδυπαθοῦς, δι' ἣν ἐσκέπτοντο καθ' ἑκάστην εἰς τὸ νὰ ἐφευρίσκουν νέας τρυφὰς κίνδυνος, τὸν ὁποῖον οὐδ' ἡ ἐξοχώτερα φύσις δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπερνικήσῃ. Τὰ διεσφαρμένα λοιπὸν ἦθη τοῦ ἔθνους παρέσυρον αὐτὸν μετ' ὀλίγον εἰς τὰς ἡδονὰς, κατὰ τῶν ὁποίων οὐδεμίαν ἀνατροφήν δύναται ν' ἀνθεῖρῃ.

Ἡ ἀνατροφή δὲ, περὶ ἧς ἐνταῦθα ὀμιλεῖ ὁ Πλάτων, ἀποβλέπει μᾶλλον τὰ τέκνα τοῦ Ἀρταξέρξου, τοῦ ἐπονομασθέντος Μακρόχειρος, υἱοῦ καὶ διαδόχου τοῦ ἐξέρξου, ὅτε ἐξῆ ὁ Ἀλικιδιάδης, ὅστις παρεσχόγη εἰς τὸν Διάλογον, ἐξ οὗ ἐλήφθη καὶ αὕτη ἡ παρατήρη- σις. Διότι ὁ Πλάτων ἀλλαχῶ μᾶς διηγεῖται, ὅτι μῆτε ὁ Κύρος, μῆτε ὁ Δαρεῖος ἐσκέφθησαν νὰ δώσουν καλὴν ἀνατροφήν εἰς τοὺς νέους ἡγεμόνας, παῖδας ὄντας· καὶ καθὼς διηγεῖται ἡ ἱστορία τοῦ Ἀρταξέρ- ξου, τοῦ Μακρόχειρος, δίδει ἀφορμὴν νὰ πιστεύσω- μεν, ὅτι οὗτος περισσοτέρον τῶν προκατόχων του ἐπρόσεξεν, ὅπως ἀναθρέψῃ καλῶς τὰ τέκνα του, ἀλλ' οἱ διάδοχοί του πολὺ ὀλίγον τὸν ἐμμήθησαν.

(Ἔπεται συνέχεια.)

204. 40. 81.

πων, ότι ήλθεν ο καιρός, καθ' όν ο ηλεκτρικός τηλεγράφος έμελλε ν' αντικαταστήση τον έναέριον, «διασπόμενος τις σοφός, τιμώμενος έν τη ιστορία της επιστήμης, ήγέρθη ίνα αποδείξη εις την έκπεπληγμένην συνέλευσιν τό αδύνατον της πραγματοποιήσεως τούτου, και οι πλείοτεροι των βουλευτών συνεμερίσθησαν την ιδέαν του» Έν τούτοις, ο ηλεκτρικός τηλεγράφος διαγράφει σήμερα ολόκληρον την σφαίραν, και άπεδείχθη ότι, ως οι άπλούστεροι των θνητών, και οι σοφοί δυνατόν ένίστε να έξαπατηθώσι.

Τό ανθρώπινον έν τούτοις πνεύμα δέν έσταμάτησεν ένταύθα, αλλά την τελειότητα επιδιώκων, έζητεί όπως καταστήση ήττον δυσχερή και κοινωφελεστέρα την θαυμασίαν ταύτην ανακάλυψιν. Ο κατά τό 1838 υπό του διασήμου Μόρσου εφευρεθείς τηλεγράφος, όστις είναι ο έν χρήσει ήδη ύπάρχων, ήν άρα τό άκρον τέλειον, πέραν του όποιου τό ανθρώπινον πνεύμα δέν ήδύνατο να προχωρήση; Αναμφιβόλως ούχι. Μεθ' όλας τας άδιαφιλονεικήτους υπηρέσιαι, άς παρείχε τό τηλεγραφικόν τούτο σύστημα, ήνώσει πώς τις, ότι ώφειλε να περιμείνη πλειότερας τοιαύτας εκ του δυναμικού ηλεκτρισμού.

Τό πρόβλημα τούτο έλυσεν ο άδβας Καζέλης λίαν έπιτυχώς. Θέλομεν δε άποπειραθί να εκθέσωμεν δια τίνος μηχανισμού άπλου και εύφρους συνάμα έφρασεν εις τό έξάισιον τούτο άποτελεσμα.

Η μηχανή του ύπ' αυτού έπινοηθέντος νέου τηλεγραφικού συστήματος, συνίσταται ως εξής. Έλασμα τι εκ χυτού σιδήρου, έχον σχήμα , συνίστησιν τό αδρανές αυτής μέρος. Από της άκρας δε αυτού εκκρεμές τι, έχον μήκος 2 μέτρων, άνήρτηται, έχον προσηρμοσμένην επί του πέρατος του στελέχους αυτού σιδηράν τινα πλάκα, ταλαντευομένην μεταξύ δύο ηλεκτρομαγνητών, τεθειμένων κάτωθεν εκάστου άλφραθητικού γράμματος, εξ ών σχηματίζεται τό άνωτέρω σιδηρούν έλασμα. Η ταλάντευσις δε αυτή, ήτις έπιτυγχάνεται εύκόλως δια της μεταβιβάσεως του ηλεκτρικού βεύματος από της μιάς ηλεκτρομαγνητίδος εις την έτέρα, συνίστησι κυρίως την κίνησιν.

Έν τώ μέσω του στελέχους της πλάκας ταύτης εύρίσκειται προσηρμοσμένος βραχίον, ένεκα δε κινήσεως, της προερχομένης εκ της ταλαντεύσεως αυτού, διαγράφεται μέρος τι περιφερείας υπό τινος μικράς εκ σιδήρου στάθμης, ήτις εις εκάστην ταλάντευσιν αυτού άποτελεί δύο συγκρούσεις.

(Η συνέχεια εις τό προσεχές.)

Η ΘΕΙΑ ΔΙΚΗ

(Ιστορική ανάμνησις.)

Πάντοτε και πανταχού ο δάκτυλος της θείας Προνοίας εύρίσκειται έντετυπωμένος εις τὰ έργα των ανθρώπων πάντοτε ή θεία δική καταδιώκει κατά πόδας τους κακούργους, και άληθές, άληθέστατον είναι τό αξίωμα εκείνο τό δημῶδες, ότι αν πολλάκις άργή ή θεία τιμωρία, ούδέποτε όμως λησμονεί. Εκ-

πληκτικόν του τοιούτου παράδειγμα παρέχει ήμιν ή ιστορία, εκτής πολλών, άλλων και τό ακόλουθον.

Τώ 561ω μετά Χριστόν ανέβαινε επί του θρόνου των Λομβαρδών ο περιβόητος Άλθόινος, ο ήρας των βορείων λαών, ού άπασα μεν ή Γερμανία έψαλε τους άθλους, άπαντες δε οι Βάρδοι ένεκομίασαν τό κλέος. Ο άνήρ ούτος, τρέφων ήδη από της εις τον θρόνον άναβάσεώς του σκοπούς μεγαλεπήβολους δια την Ιταλίαν, και επιθυμών να εξασφαλή πρότερον την κυριαρχίαν του έν τώ ιδίω Κράτει, ήγόρασε την συμμαχίαν των Αθάρων δια της ύποσχέσεως να διανεμή μετ' αυτών τας γαίας των έχθρών του, έξεστράτευσε κατά των Γεπιδών, ένίκησεν αυτούς, και εφένευσεν ιδιοχείρως τον βασιλέα αυτών Κοιμόνδον, ούτινος τό κρανίον, μετασκευασθέν εις κρατήρα, έχρησίμευεν αυτώ, κατά τὰ μακρά αυτού όργια, έν οις οι Σκανδιναβοί πολεμισται εφαινότο μεθύοντες αίματι τε και οίνω· όλος δε σταζών εισέτι από του αίματος του Κοιμόνδου, ήνάγκασε την θυγατέρα αυτού Ροζαμόνδην όπως τον νυμφευθί, εκδιώξας την πρώτην αυτού σύζυγον, την θυγατέρα του βασιλέως των Φράγκων Κλοσσούνδην.

Πολλά παρήλθον εκτοτε έτη, καθ' α άπασαι μεν αι πόλεις της Ιταλίας ανέωξαν τώ Αλθόινω τας πύλας αυτών, ή δε Ρώμη μόλις διεσώθη από των όνύχων του εύτυχούς κατακτητού, εξαγοράσασα δια χρυσού την έλευθερίαν αυτής· ο Αλθόινος, κύριος ήδη της Ιταλίας, επανώρθου δια της πραότητος της κυβερνήσεώς του τα δεινά, δι' ών οι πόλεμοι επεδάρναν αυτήν· ή πολιτική του ήν επεικής και συνετή, αλλά τὰ ήθη του ήσαν βάρβαρα. Τόσον είναι άληθές ότι χαλεπώτερον έστι τό νικάν έαυτόν ή τους πολεμίους! Ο κατακτητής της Ιταλίας άπόλετο θυμα εκδικήσεως άτίμου μεν, υπό της ίδιας όμως αυτού άχρειότητος προκληθείσης. Κατά μέγα τι συμπόσιον, όπερ έδωκεν έν Βερώνη, διέταξε να τώ φέρωσιν τήν όλέθριον εκείνον κρατήρα, έν ώ τώ κρανίον του βασιλέως των Γεπιδών, χρυσώ κεκοσμημένον, εφαινετο δίδον τώ οίνω χροιάν εκχυνομένου αίματος, και τεταραγμένος τό λογικόν υπό της μέθης, διατάττει τή σύζυγώ αυτού Ροζαμόνδην όπως πρή εκ του φρικώδους εκείνου άγγείου· αυτή, υπείκουσα τώ φόβω, υπακούει, άλλ' όρκίζεται, έν τώ मुख της καρδιάς αυτής, όπως εκδικηθί τον πατέρα της, θυσιάξουσα τον σύζυγον της.

Ελμίγης, ο ύπασπιστής αυτής, άπήλασε της εύνοίας και της εμπιστοσύνης της προς τούτον λοιπόν καταφεύγει, συμβουλευομένη αυτόν δια τό μέσον της εκτελέσεως του βάρβαρου σκοπού της. Ο Ελμίγης την συμβουλεύει να μεταχειρισθί προς τούτο τον τολμηρότατον, γενναϊότατον και βωμάλαιώτατον των Λομβαρδών πολεμιστών, όνομαζόμενον Περίδαϊον. Ούτος άποποιείται την σύμπραξιν του, άλλ' ο δόλος άποσπᾶ παρ' αυτού, ότι δεν ήδυνήθησαν να επιτύχωσιν αι παρακλήσεις.

Ο Περίδαϊος ήρατο μιάς των γυναικών της αύλης της βασιλείσεως, ήν ή Ροζαμόνδη ήνάγκασεν όπως δώ-

ση αυτώ συνέντευξιν κατά την νύκτα· ή απότομος ήγεμονίς, ώφελουμένη από του σκότους, αντικατέστησεν αυτήν, και άφ' ού ο Περίδαϊος προσέβαλεν άκων και έν άγνοία την τιμήν του βασιλέως, ειπε προς αυτόν: «Έκλεξον ήδη μεταξύ του θρόνου και του θανάτου· ούδεμία άλλη διεξόδος σοι ύπολείπεται· πρέπει ή να φονεύσης τον Αλθόινον, ή ν' αποθάνης.»

Ο Περίδαϊος ύπεσχέθη να εκπληρώση τὰ σχεδιά της· την επαύριον, καθ' ήν στιγμήν ο βασιλεύς των Λομβαρδών, κεκμηκώς εκ της ήμερησίας θερμότητος, κατεκλίθη, ή Ροζαμόνδη πλησιάζει άκροποδητεί εις την κλίνην αυτού, δένει τό ξιφός του εις τον κολεόν, άπομακρύνει τους ύπηρετας, και παρεισάγει εις τό δωμάτιον τον Περίδαϊον, όστις βάπτει την σπάθην του εις τό στήθος του μονάρχου.

Ο Αλθόινος έγείρεται, δράττεται του ξιφους του, προσπαθεί εις μάτην όπως τό εξαγάγη του κολεού, λαμβάνει σκολύθριόν τι (σακμίνον), άμύνεται άτρομήτως κατά του δολοφόνου του, και πίπτει τέλος αίμοσταγής εις τους πόδας της άδυσωπήτου αυτού συζύγου (573). Οι μεν νικηταί ένεκομίασαν δια των άσμάτων των τό κλέος αυτού, οι δε ήττηθέντες δια των δακρύων των.

Ο Ελμίγης και ο Περίδαϊος ήλιζον ότι ή υπερτάτη άρχή ήθελεν εισθαι ή άμοιβή του εγκλήματος των· άλλ' οι Λομβαρδοί, παρωργισμένοι, εξήτουν μεγαλοφώνως την τιμωρίαν των· καταδιωκόμενοι υπό του δημοσίου μίσους, εξέφυγον τον θάνατον δια ταχείας φυγής εις Ραβένναν, ως και ή βασίλισσα Ροζαμόνδη και ή θυγάτηρ αυτής Αλσούνδα, συμπαραλαβούσαι μεθ' έαυτών τους βασιλικούς θησαυρούς!

Ο Περίδαϊος ούδέν έκέρδισεν εκ του εγκλήματός του άλλο, ή τό αίσχος και τας ένόχους ήδονας μιάς νυκτός μέθης· ή δε Ροζαμόνδη ένυμφευθη τον Ελμίγην, όστις εγένετο και αυτός μετ' ού πολυ θυμα της ώμης ταύτης γυναικός· άλλ' ήδυνήθη τούλάχιστον να την τιμωρήση και να την συμπαράσρη εις την άβυσσον, ήν αυτη ήνοιγεν υπό τὰ βήματά της.

Ο Έξαρχος Λογγίνος, δελεασθείς υπό του κάλλους της βασιλείσεως, και ίσως πολυ πλέον εφιέμενος των άκνωτών αυτής θησαυρών, ύπεσχέθη να νυμφευθί αυτήν, εάν διέλυε τους μετά του νέου αυτής συζύγου συνάπτοντας αυτήν δεσμούς. Η άτιμος Ροζαμόνδη, ειθισμένη εις τὰ κακούργηματα, προσφέρει εις τον Ελμίγην κρατήρα δηλητηριασμένον, ούτινος πών μέρος του μορσίμου ποτού και αισθανόμενος σφοδράς άλγηδόνας, ούδόλως άμφιβάλλει περι του εγκλήματος και του άτυουργού αυτού, σύρει μανιάδης τό ξιφος, και άναγκάζει την βασίλισσαν όπως κενώση τον όλέθριον κρατήρα. Μετά τινος στιγμής άμφοτεροι εκπνέουσι, δόντες ούτως άμοιβαίως διήκην του εγκλήματός των και εκδικήσαντες τον θάνατον του βασιλέως των Λομβαρδών. Οι θησαυροί της Ροζαμόνδης παρηγόρησαν τον Λογγίνον δια την άπώλειαν εκείνης.

Ο Έξαρχος επέμμεν εις Κωνσταντινούπολιν την ήγεμονίδα Αλσούνδαν και τον Περίδαϊον, όστις, νομίζων ότι θα κερδίση την ύπόληψιν της Ανατολικής αύλης δια της γιγαντιαίας αυτού βώμης, ήγωνίσθη ένόπιον του αυτοκράτορος κατά τερατώδους λέοντος, εξήλθε νικητής εκ της πάλης ταύτης και εφένευσε τό θηρίον. Αλλ' ο αυτοκράτωρ Ιουστίνος εθαύμασε μεν την βώμην του, έτιμώρησε δε τό εγκλημα, έξορύξας τους όφθαλμούς του φονέως του Αλθόινου.

Ο Περίδαϊος ώμοσε να εκδικηθί· δι' ο και άμα ή πληγή αυτού εθεραπεύθη, μετέβη εις τὰ άνακτορα, επί τη προφάσει ότι θέλει άποκαλύψει σημαντικά άπόρρητα εις τον ήγεμόνα, και εκρυφεν υπό τό ένδυμά του δύο έγχειρίδια. Αλλ' ο Ιουστίνος, ύποπτευθείς, τον εισάγει δια δύο πατρικιών, έπιφορτισμένων να επαγρυπνώσιν επ' αυτού· ούτος δε, βλέπων ούτω άπολλυμενον πᾶν μέσον εκδικήσεως και άπελπισθείς, φονεύει τους δύο πατρικίους, και πίπτει μετ' αυτών φονευθείς υπό της άσολυθούσης φρουράς.

Η ΓΥΝΗ.

(Εκμυστηρεύσεις Βοστρυχίου.)

Σιωπή, κοιμάται, μη την έξυπνάς· μόλις είναι πέντε ώραι της πρωίας· δεν έχει άκόμη πολυ να κοιμηθί.

Την μεσημβρίαν, θα εισέλθω άκροποδητί ή θαλαμηπόλος της, και τότε θ' ανοιχθώσιν οι όφθαλμοί της εις τό όλίγον του κοιτώνός της φώς.

Χθές τό έσπέρας με επήρε με την άκραν των ροδινών δακτύλων της, έμε, έλαφρόν μεταξίνου χάρτου τεμάχιον, εξελθόν απ' εύθείας από έν της Αγτουλέμης έργοστάσιον.

Επεριμένα εγώ ποτε ότι θα εισέλθω εις τό καλυπτήριον μιάς δεσποίνης;

Εσκεπτόμην τό πολυ να περιτυλίξω κανέν ζαχαρωτόν, ή κανέν άλλο άσήμαντον κόσμημα.

Αλλά να περικυκλώσω με τας πτυχάς μου πλόκαμον κόμης χρυσοζάνθου, πόσον ήτο τούτο δι' έμε άνέλπιστον.

Ούτω λοιπόν έστερξα με πολλήν εύχαριστήσιν να με λάβη ή ώραία κυρία μου, και διήνυσα την νύκτα επί του προσκεφαλαίου αυτής, άκούουσα μετά θέλξεως την έλαφράν αναπνοήν της και τους παλμούς της καρδιάς της.

Ημην τόσον πλησίον των ώμων της, ώστε ήδυνάμην να μαντεύσω και τους κρυφιώτερος διαλογισμούς αυτής.

Λοιπόν, άνειροπόλει ή έρωτότροπος! Διελογίζετο δια τον χορόν της έσπέρας και άποτεινομένη προς έμέ:

«Κάμε με ώραϊαν, μοι έλεγε, μικρόν βοστρυχίον μου· εμπιστεύομαί σοι την κόμην, την όποιαν τόσον ο μνηστήρ μου άγαπά.»

« Κάμε με ωραϊάν, και περιτυλίξου υπό τὰ μαλλία, τὰ ὅποια ἐκεῖνος λατρεύει.

« Τὸ ἐσπέρας θὰ με περιμένῃ, ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους μετὰ προσφλάξεως εὐρισκόμενος, και θὰ πλησιάσῃ τρέμων ὅπως μοῦ ἀρπάσῃ ἐν βλέμμα ἢ ἐν μειδιάμα.»

Και τὴν ἔκαμα ωραϊάν, διότι ἡ κόμη αὐτῆς διεχύθη τὸ ἐσπέρας εἰς εὐώδη κύματα ἐπὶ τῶν ὤμων της, και ὅτε με ἐπῆρεν ἐκ νέου ἵνα και πάλιν περιτυλίξω τοὺς βροστρύχους της, ἤκουσα τότε ἐπίψαυσιν ἀοράτων πτερούγων εἰς τὴν ἀγνὴν πασάδα τῆς νεαρᾶς γυναίκος.

Ἐπειτα, ἅμα ὡς ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς, και ὁ ὕπνος τὴν κατέλαβεν, εἶδον τὴν πτερωτὴν σιλφίδα αὐτῆς, πλησιάσασαν τὴν ωραϊάν φίλυπνον και ψιθυρίσασαν ὡς ἓνα στεναγμόν.

« Κοιμήθητι, θύγατερ τῆς Εὐας, ἀριστούργημα τῆς πλάσεως· κοιμήθητι ἀγρυπνῶ ἐπὶ σοῦ· εἶμαι ὁ φύλαξ ἄγγελός σου, ἐρχόμενος νὰ σε προστατεύσω ἐπὶ τῆς γῆς· διότι ὁ Θεὸς σε ἐπλασεν ὅπως ἀγαπᾶς και ἀγαπᾶσαι.

« ἔχεις τι ἐκ τῆς θεότητος, διότι εἰς τοὺς μακροβλεφάρους ὀφθαλμούς σου λάμπει οὐρανια φλόξ.

« Τὸ μειδιάμα σου ἀναμυμήσκαι τὸν ἀρτιγενὴ καρπὸν τῆς βοῖδῆς.

« Λάμπουσα ἀδαμαντοθήκη εἶναι τὸ στόμα σου, κλειὸν μεταξὺ τῶν ροδίνων πλευρῶν του λευκῶν μαργαριτῶν περιδέραιον.

« Εἶσαι τὸ ἄδον πτηνόν, ἢ καταπαύουσα τὴν δίψαν πηγῆ, τὸ μεθύσκον ποτήριον.

« Δὲν ἔχεις τὴν λευκότητα τοῦ κρίνου, τὸ γλυκερόν τῆς σκέψεως, τὴν δρόσον τοῦ ἡρανθέμου! Δὲν ἔχεις τὸ μυστηριώδες ρόδον τῆς Γραφῆς, και ἡ καρδιά σου, ἐκ τοῦ καθαρωτέρου ἐσχηματισμένη χρυσοῦ, δὲν περικλείει τὴν πίστιν, τὴν ἀφοσίωσιν και τὴν ἐλπίδα!

« Κοιμήθητι, θύγατερ τῆς Εὐας, ἐνσάρκωσις τοῦ Θεοῦ, τοῦ πλάσαντός σε, ὅπως ἦσαι σύζυγος, ἀδελφὴ και μήτηρ.

« Κοιμήθητι, ἀγρυπνῶ ἐπὶ σοῦ, διότι εἶμαι ὁ φύλαξ ἄγγελός σου, και σὺ ἐπλάσθη ἵνα ἀγαπᾶς και ἀγαπᾶσαι.»

ἤκουσα νέον πτερούγισμα, ἢ σίλφιν ἐγένεον ἀφαντος, ἢ δὲ νεάνις ἐκοιμᾶτο εἰσέτι.

Ἄλλ' ἐγὼ, μικρὸν βροστρύχιον, αὐτήκρον τῶν ὀνειρωξέων της, ἤκουον λαλοῦσαν τὴν ψυχὴν αὐτῆς, και κατ' ἰδίαν ἔλεγον:

Ὡ γύναι! τίς ποτε θὰ γνωρίσῃ τὴν ἄφατον ἀγαθότητα τῆς καρδίας σου! Τίς ποτε θὰ ἐκτιμήσῃ τὴν ἀφοσίωσιν και τὴν εὐσπλαγγίαν, ἃς ἔδωκέ σοι ὁ οὐρανός! Ὅλαι αἱ φάσεις τῆς υπάρξεώς σου ἐκ θείας τινὸς οὐσίας ἐλήφθησαν! Μεγάλῃ δέσποινα, σπεῖρεις περὶ σε τὸν χρυσόν, ὅπως καταπραΰνης τὰς ὀδύνας· ἢ δὲ πολυτελεία σου δίδει ἐργασίαν εἰς τὸν φιλόπρονον.

Διὰ σε ὑφαίνει ἡ βιομηχανία τὰ θαυμάσια αὐτῆς. Ὁ γλύπτης λιαίνει τὸ μάρμαρον αὐτοῦ.

Ὁ ποιητὴς αὐτοσχεδιάζει τοὺς στίχους εἰς τὸ πῦρ τοῦ πνεύματος, τὸ ὅποιον τῷ ἐμπνέει.

Κόρη ἐργάτου, οἱ μικροὶ δάκτυλοί σου κεντοῦσι τὸ λινόν και τὴν μέταξαν, ἵνα θρέψῃς τὸν γεραιόν σου πατέρα. Ὁ στολισμός σου εἶναι ἀπλοῦς, ἄσματα δὲ και ἄνθη ἀρκούσιν εἰς τὴν εὐδαιμονίαν σου! Εἶσαι τὸ μετωόφρον ἴον, τὸ ὅποιον ποτε δὲν προδίδεται παρὰ ἀπὸ τὴν εὐωδίαν αὐτοῦ.

Μήτηρ, εἶσαι ἡ τελειότερα και ἀγιωτέρα τῆς Παναγίας εἰκῶν.

Ἀδελφῆ, εἶσαι ὁ εὐλικρινὴς σύμβουλος τῆς ἐστίας, ὁ πιστὸς θεματοφύλαξ τῆς εὐτυχίας και τῶν δυσπραγιῶν.

Και ὅτε δὲ μέλαινα καλύπτρα καλύπτει τὸ ἀγνόν μέτωπόν σου ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν ἄλλων, ὅτε μικρὸν κομβοσχοίνιον παίξει μεταξὺ τῶν δακτύλων σου, δὲν σε βλέπουσι παρὰ ὁ ἱερός τοῦ Θεοῦ ναὸς και τὸ προσκεφάλαιον τοῦ ἀσθενοῦς, εἰς ὃν ἐπιδαψιλεύεις τὰ φάρμακα τοῦ σώματος και τῆς ψυχῆς.

Ὡ γύναι, ἔσο λοιπὸν ὁ ἄγγελός, τὸν ὅποιον ἀγαπᾶς και σέβεται.

Εἶσαι μεγάλη ὡς ἐκ τοῦ κάλλους σου, ὑψηλὴ εἰς τὰς ὀδύνας σου, θεία διὰ τῆς εὐσπλαγγίας σου, και ἢ ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης διάβασίς σου φέρει ἡμῖν ὡς μίαν τοῦ οὐρανοῦ ἀκτίνα τὴν πίστιν, τὴν ἐλπίδα και τὸν ἔρωτα!

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Γ. ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ.

Η ΠΑΡΑΦΡΩΝ,

(Διήγημα ιστορικόν).

(Συνέχεια και τέλος).

— Πάτερ μου! δυστυχῆς πάτερ μου! ἔλεγεν ὁ Λουκιανός· τὸν ἐφόνευσαν· τὸν εἶδον καταπίπτοντα ὑπὸ τῶν δημίων τὸ φάσανιν. Μετεκόμισα τὴν μητέρα μου ἵνα τὴν ἀπαλλάξω και ἐπανέλθω νὰ ἐκδικήσω τὸν πατέρα μου· ἀλλὰ μ' ἐπλήγωσαν και ἐπεσα, ἀγνοῶ που, ἀναίσθητος.

Και ἔδειξεν εἰς τὴν Γαρούφω τραῦμα ἐλαφρόν, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὀποῖου τὴν αἷμα ὀλονέν ἔρρεεν. Ἐσχισεν ἐκείνη τὴν μικρὰν λιγὴν ποδιάν της, και ἐπέδεσε τὸ τραῦμα τοῦ Λουκιανοῦ.

— Ὁ Θεὸς νὰ σε εὐλογῇ, ταλαίπωρος νέα, τῆ εἴπε, και νὰ σε ἀνταμείψῃ δι' ὅσον καλὸν μοὶ ἔκαμες. Ἀλλὰ πῶς ἠδυνήθη νὰ συλλογισθῆς περὶ ἐμοῦ, ἐν ᾧ ὅλοι μ' ἐλησμόνουν;

Ἐκείνη ἔκλινε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς χρυσοκινήτου στολῆς τοῦ ἀζιωματικοῦ και τῷ εἶπε τρέμουσα.

— Διότι σὰς ἀγαπῶ, Κύριε.

Ὁ Λουκιανός ἀνεσκίρτησε τὸ ἱερόν τοῦ ἔρωτος πῦρ ἀνεζώπυρσε τὸ ψυχρανθὲν αἷμά του. Ἐφαίνετο ἐμφυχωθεὶς ὑπὸ νέας τινὸς ζωῆς. Ἐγέλα, ἔκλαιεν, ἀνεμίγυσε τὰς τρομερὰς συγκινήσεις τοῦ θανάτου

τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῆς μειδιώσης ἐλπίδος μέλλοντος μακροῦ και εὐτυχούς. . . . Φεῦ!

— Ἄ! ἀνέκραξε παρευθὴς ἡ Γαρούφω, ὑπὸ τρόμου ἀναπηδήσασα. Λουκιανέ, Λουκιανέ.

Εἶχεν ἀκούσει βήματα εἰς τὴν ὁδὸν και φωνὴν γνωστοτάτην.

Και τῷ ὄντι δὲν ἠπατάτο. Ὁ Οὐρύγος και οἱ μετ' αὐτοῦ, ἀφ' οὗ ἐπὶ ματαίῳ ἀνηρέυνησαν τὰ περίξ, ἐπέστρεφον διὰ τῆς ὁδοῦ τοῦ Κοιμητηρίου.

Ἐβάδιζον ταχέως και ἔφθασαν μέχρι τοῦ ὁδοφράγματος.

— Σταθίτε, εἶπε στρυφνὴ τις φωνή· νομίζω ὅτι τὸ ὁδοφράγμα τοῦτο παρεδίασθη.

— Ὡ, διάβολε!

— Βλέπεις, Χ ο ν δ ρ ο β ἄ ρ ε λ λ ο ν ; . .

— Ἄπ' ἐδῶ, ἀπ' ἐδῶ.

Ὁ Κούρτιος εἰσῆλθεν. Ἡ Γαρούφω δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ φριχτὴν φωνήν. Ἐχάνοντο.

— Ἰδοῦ, ἰδοῦ τὰ μικρά μου ἀρνια, ἐβρυχήθη ὁ Οὐρύγος.

Ἐπειτα, ἀναλαβὼν.

— Κεραυνέ! ἐπρόσθεσεν, ἠρωτεύοντο.

— Ἐ, Βαλδαῶν, παρουσιάσθητι.

Ἡ Γαρούφω ἐρρίφθη ἐπὶ τοῦ Λουκιανοῦ, σφίγγουσα αὐτὸν μετ' ὅσης δυνάμεως διδει ἡ ἀπελπισία. Ὁ Οὐρύγος, παρατηρήσας τοῦτο, ἔγεινε παράφορος ὑπὸ θυμοῦ.

— Διαβολόσκυλε ἀριστοκρατικέ, ἀνέκραξεν. Ἄ! μὰς ἀρπάξεις τὰς θυγατέρας και τὰς γυναϊκάς μας διὰ νὰ τὰς ἔχῃς ἑταίρας σου. Περίμενε, κτήνος, περίμενε.

Αἱ κραυγαὶ τῆς Γαρούφως ἦσαν σπαριζικάρδιον. Ὁ Λουκιανός ἦτο νεκρὸς μᾶλλον ἢ ζῶν.

Ἀπεσπᾶσθη ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῆς Γαρούφως και ἠθέλησε νὰ ὀμιλήσῃ. Ὁ Κούρτιος τὸν ἤρπασεν ἐκ τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς, τὸν περιέπτυξε σφοδρῶς ἐπὶ τῶν γονάτων του και τὸν ἔρριψε χαμαί. Ἡ Γαρούφω, γονυπετῆς παρ' αὐτῷ, ἐξῆτετο χάριν και ἔλεος. Ἀλλ' ὅσον ἐκείνη ἑταπεινοῦτο, ὅσον ἐκείνη ἰκέτευεν, ἐπὶ τοσοῦτον ὁ Οὐρύγος ἐγένετο ἄγριος, ἀσπλαγχνος.

Πάραυτα ἐξέσπασε τὴν μάχαιράν του.

— ἔλεος, ἔλεος, ἀνέκραξεν ἐκείνη, περιπτύσσουσα τὰ γονάτά του.

— Οὐδαμῶς, ἀπήντησεν ἀποτόμως ὁ Οὐρύγος.

Ἡ λύσσα ἀνέθη τότε εἰς τὴν καρδίαν τῆς δυστυχούς, οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐσπινθηροβόλησαν παράδοξον πῦρ. Ἦρμησε κατὰ τοῦ Σαιντ-Οὐρύγου, ἐκβάλλουσα πένθημον φωνήν, και τὸν ἐδάγκασε τοσοῦτον σφοδρῶς εἰς τὸν βραχίονα, ὥστε ἐκεῖνος παρήτησε τὸν Λουκιανόν. Ἐξέβαλε τρομερὰν βλασφημίαν και κατέφευγεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς Γαρούφως τὸσον σφοδρόν γρονθοκόπημα, ὥστε ἔρριψε τὴν τάλαιναν δέκα βήματα μακρὰν εἰς λάκκον βορβορώδη.

— Τώρα εἶναι ἡ σειρά σου, ἀχρεῖε.

Ἦφριζεν· οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἦσαν ἐρυθροὶ ἐξ αἵματος.

Ἦγειρε τὸν Λουκιανόν, λαβὼν αὐτὸν ἐκ τῆς κό-

μης. Ἐπειτα ἐβύθισεν εἰς τὴν καρδίαν του τὴν μάχαιραν μέχρι λαβῆς, ἀνακράζων με ἦθος τραγικόν.

— Ἀπόθανε οὕτω διὰ τῆς χειρὸς μου ὁ τελευταῖος τῶν ἀριστοκρατικῶν.

Τὸ θανατηφόρον κτύπημα ἀπέσπασεν ἐκ τοῦ στήθους τοῦ Λουκιανοῦ φωνὴν πνιγνῆραν, και κατέπεσεν, ἵνα μὴ ἐγερθῇ πλέον.

— Τὸν Βαλδαῶν σου δύναμαι νὰ σοὶ τὸν δώσω, εἶπεν ὁ Σαιντ-Οὐρύγος εἰς τὴν ἀναίσθητον Γαρούφω, ἀφοῦ τόσον τὸν ἀγαπᾶς.

Και ἐπανελθὼν εἰς τὸ θυμά του, ἀπέκοψε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, και ἀίμοσταγῆ και θερμὴν τὴν ἔφευγεν εἰς τὴν Γαρούφω, θέσας αὐτὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου της.

— Νᾶ, ἀγκαλιάσε τὸν τώρα, χαμένη, ὅσον θέλεις, τὸν φθορέα σου.

Και ἔθετε τὰ εἰσέτι θερμὰ χεῖλη τοῦ Λουκιανοῦ ἐπὶ τῶν τῆς Γαρούφως.

Αὕτη μόλις περὶ τὸ μεσονύκτιον συνηλθεν εἰς αὐτήν.

Τὴν ἤκουσαν τὸ πρῶτ' ἐπιστρέφουσαν βραδεὶ βήματι.

Εἰς τὴν ἄκραν τῆς ἐσθῆτός της ἔφερε τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐραστοῦ της. Εἰσερχομένη δὲ εἰς τὸ οἰκημα της, ἔμελλε ἀρρύθμως τὸ τῆς Γαρούφως ἀσμάτιον.

Ἦτο παράφρων.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Γ. ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

Η ΒΡΕΦΙΚΗ ΚΟΙΤΙΣ.

Σ'εὐδαιμονίζω, βρέφος, διὰ τὴν εὐτυχίαν σου και τὴν ἀγνότητά σου! εἰρήνης τὴν καρδίαν σου ἐπισκιάζει νέφος· αἱ τήρησον ἰσόδιον τὴν ἀθωότητά σου!

Ἐντὸς ὑπνώττεις βρεφικῆς ἀμέριμον κοιτίδος, και περίξ τῆς τοξοειδοῦς τῆς κλίνης σου ἀψίδος τοῦ ὕπνου φίλ' εἰρηνικοὶ οἱ ὄνειροι σκιρτῶσι, και εἰς τὸ πνεῦμά σου φαεινὰς εἰκόνας παριστῶσι.

Και ὅταν ἐξυπνήσῃς, και κύκλω τῆς κοιτίδος σου τὸ βλέμμα ἀτενίσῃς, ἰδοῦ, τὸν τρυφερόν σου

πατέρα βλέπεις ἀνωθεν, ὡς ἄγγελον φρουρόν σου, κ' εὐθὺς εἰς τὰς ἀγκάλας του ὡς τιμαλφὲς κειμήλιον, σ' ἀρπάξει, ὡς γλυκύτατον τῶν ὀφθαλμῶν του ἥλιον, και ὅλως ἀγαλλόμενος, εἰς τῆς μητρὸς σου χαιρῶν τοὺς κόλπους τοὺς περικαλλεῖς σ' ἐναποθέτει φέρων τὰς δαψιλεῖς θωπείας των κ' οἱ δύο τότ' ἐνοῦντες, μ' ἐνθουσιάζεις τὰς ψυχὰς τὸν Πλάστην εὐλογοῦντες,

προφέρουν τ' ὄνομά σου, και μ' ἐν τοὺς ἀντιχαιρετὰς γλυκὴ μειδιάμα σου, μειδιάμα, εἰς τὰς ψυχὰς τῶν τρυφερῶν γονέων χρηστῶν ἐλπίδων και χαρᾶς αἰσθημάτων ἐμπνέον· μειδιάμα, προάγγελον κοινῆς εὐδαιμονίας,

κοινῆς ἀγαλλιάσεως, κοινῆς εὐημερίας.

Τοῦ τρυφεροῦ προσώπου σου ὦ! ναί, ἡ ἰλαρότης
εἶναι τῶν γεννητόρων σου ἐπίσης ἡ φαιδρότης·
ἡ ἀφελής ψυχὴ σου

εἰς πάντα τ' ἀντικείμενα εὐχαριστεῖτ' ἐξ ἰσου.

Ἄν ἡ καρδίᾳ σου τυχόν στεναῖξη, στιγμιαία
καὶ φρούδη εἶν ἡ λύπη σου· διάφορα καὶ νέα
ἐκ νέου ἀντικείμενα τὴν τέρπον, τὴν εὐφραΐουον,
καὶ τὴν πικρίαν στιγμηθὸν τὴν ψυχικὴν γλυκαίνουον.

Κ' ἐνῶ εἰσέτι βρέγουσι δακρύων μαργαρίται
τὸ ὄμμα σου, μειδίαμα γλυκὺ παρατηρεῖται

ἐπὶ τῶν ῥοδοχρόων

καὶ τρυφερῶν χειλέων σου, βρέφος ἄγνόν, ἀθῶον!

Σ εὐδαιμονίζω, βρέφος!

γαλήνης τὴν καρδίαν σου ἐπισκιάζει νέφος.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΒΡΕΦΟΥΣ.

Ἦς ἄστρον φαεινότατον ἀνέτειλας, ὦ βρέφος,
πλὴν αἰφνιδίως ζοφερόν ἐκαλύψε σε νέφος.

Εἰς τῆς ζωῆς τὸ στάδιον παρουσιάσθης μόλις,
καὶ θάνατος ἀνηλεῶς σ' ἀφήρησεν ἐξώλης.

Πρὶν ἔτι φθάσῃς ἐπὶ γῆς νὰ θέσῃς πρῶτον βῆμα,
μὲ ἀπηνῆ ἢ Ἄτροπος ψαλίδα τὸ σὸν νῆμα

ἀπέκοψε, καὶ τάφος

ζοφώδης σ' ὑποδέχεται, ψυχρόν, μοιραῖον σκάφος!

Ἀνέτειλας, πλὴν ἔδυσας σχεδὸν πρὶν ἀνατεῖλαις,
καὶ χωριθεῖσα ἡ ἀγνή ψυχὴ σου ἐκ τῆς ὕλης,
ἀπέπτ' εἰς τὰ οὐράνια τοῦ Πλάστου ὑπερῶα,
ὡς ἀπυλὸς περιστερὰ, ἀκήρατος, ἀθῶα.

Ἦ βρέφος, ἐκ τοῦ μηδενὸς προήχθης εἰς τὸ εἶναι,
προτοῦ πλὴν σὲ κατὰσχωσιν αἱ λύπαι καὶ ὀδύνη,

πρὶν σὲ λυπήσῃ πόνος,

τὴν πρόσκαιρον κατέλιπες κοιλάδα τοῦ κλαυθμῶνος,
καὶ εἰς τοῦ Πλάστου τὰς μονὰς ἀπέπτῃς ἐν εἰρήνῃ,
ἔνθα οὐκ ἔστι στεναγμός, οὐ λύπη, οὐκ ὀδύνη·

καὶ τῆς ἀγνεΐας τὸν λαμπρὸν ἐκεῖ φοροῦν χιτῶνα,
θὰ ψάλλῃς σὺν τοῖς Χερουβεὶμ τὸν ἅπαντα αἰῶνα

τὸν ὕμνον τὸν τρισάγιον,

βρέφος ἄγνόν καὶ ἅγιον!

Πρὶν εἰς λειμῶνα εὐανθῆ πατήσῃς ἔτι πόδα,
πρὶν τὰ ὠραία ὀσφρανθῆς κ' εὐώδη τούτου ῥάδα·

πρὶν ἔτι χεῖρα ἐπ' αὐτῶν ἐκτείνῃς, ἵνα δρέψῃς
καὶ μὲ ἐν στέμμα ἐξ αὐτῶν τὸ μέτωπόν σου στέψῃς·

μὲ πόδα ἀγαλλόμενον πρὶν ἐπ' αὐτῶν σκιρτήσῃς,
πρὶν εἰς τὰ χεῖλη σου τ' ἄγνὰ τὴν κύλικα ἐγγίσης

τῶν ἡδονῶν καὶ τῶν δεινῶν,
ὁ θάνατος σ' ἐμάρανεν ὡς τ' ἄνθος τὸ ἐαρινόν!

Μόλις τὸ φῶς ἠτένισας ἡλίου ἐφημέρου,
καὶ τοῦ φωτὸς ἐπόθησας ἐκείνου τ' ἀνεσπέρου

τὴν λάμψιν τὴν αἰθέραιον καὶ τοὺς αἰθέρας σχίζων
περὶ τοὺς ἄγγελος φωτὸς, ἐξ οὐρανοῦ κομίζων

τὸ πρόσταγμα τὸ ἱερὸν καὶ ἅγιον τοῦ Πλάστου,
τὰς ἀποβρήτους ἐκτελῶν καὶ κρίσεις καὶ βουλὰς του,

τὰς πτέρυγας ἀνοίγων,

σὲ φέρει ἐναέριον ἐπὶ λευκῶν περυγῶν·
καὶ διαβαίνων μετὰ σοῦ ἀνέμους καὶ νεφέλας,

εἰς τοῦ οὐρανοῦ τ' ἀνέσπερον σ' ἀναβιβάζει σέλας·

κ' ἐκεῖ σελαγίζόμενον μὲ θείας λαμπηρόνας,
τὸν Πλάστην θὰ ὑμολογῆς εἰς ἅπαντας αἰῶνας,
καὶ ἡ ἀγνή σ' εὐπρόσδεκτος θὰ ἦναι ἱκεσία,
ὡς εὖσομος λιβανωτὸς καὶ σμύρνα καὶ κασία.

Ἐκεῖ εὐδαιμονίαν,
ἐκεῖ μακαριότητα θὰ χαίρῃς αἰώνιαν!

Ι. ΙΣΗΓΟΝΗΣ.

Αἰνίγματα.

Ἐγὼ τὸ πᾶν διὰ μιᾶς δύναμαι νὰ συγκρῦψω
καὶ μὲ τὴν μαύρην μου σκιάν νὰ τὸ κατακαλύψω.

Τὸν οὐρανὸν, τὸν ἥλιον, τοὺς ἀχανεῖς αἰθέρας,
στοιχεῖα, γῆν καὶ θάλασσαν, σελήνην καὶ ἀστέρας.

Περὶ ἐμοῦ τοὺς παλαιοὺς χρόνους ἂν ἐρωτήσῃς,
θέλεις εὐρεῖ αἱματηράς, φρικῶδεις ἀναμνήσεις.

Πολλὰς ἰσθίμους μὲν ψυχὰς προΐαφα ἐν ἄδῃ·
πολλῶν δὲ πρόξενος κακῶν ἔγιναι ἐν Ἑλλάδι·

Ἐστὴν κοινωνίαν ἔκτοτε διαβιῶ τοῦ κόσμου,
καὶ σπάνω ὄσας κεφαλὰς μοι τύχωσιν ἐμπρὸς μου.

Ἰδίως ἔστην Ἐπτάλοφον ἠδύνομαι· καὶ ὅσοι
διέλθουν τὰς ὁδοὺς αὐτῆς πάντοτε μ' ἀπαντῶσι.

Τὸ ὄνομά μου πάντοτε ἐπὶ λευκοῦ μετώπου
φέρω γραμμένον, κ' ὅ καθεὶς μ' εὕρισκει ἄνευ κόπου.

Τὴν κεφαλὴν σου, φίλε μου, θὰ σπάσω, κ' ἂν μὲ
λύσῃς,

κ' ἂν δὲν μὲ λύσῃς τοῦ κακοῦ· κάμε ὅπως θελήσῃς.

Παραπονέσαι; μὴ· αὐτὸς εἶν' ὁ προορισμός μου·
κεφάλαια σπάνω τῶν θνητῶν, πρῶτον δὲ τοῦ πατρὸς μου.

Ματαίως πλὴν σὲ τυραννῶ μ' ὄλους σου τοὺς ἀγῶνας
θὰ μείνω πάλιν αἰνίγμα εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας.

Γ.

Ἀρχὴ Σοφίας εἶμ' ἐγὼ καὶ τοῦ Παντὸς τὸ τέλος,
πᾶν σῶμα μ' ἔχει καὶ παντὸς μέλους ὑπάρχει μέλος.

Ἀφοῦ ὁ κόσμος ἔγεινε ἐντὸς τοῦ κόσμου κείμει,
κ' ὁ κόσμος ὅλος θὰ χαθῆ ἐάν ἐγὼ δὲν εἶμαι.

Σ' τῆς γῆς τὴν ἄκραν θὰ μ' εὕρῃς, ἀλλὰ μακρὰν μὴ
τρέχεις,

μ' ἀκούεις εἰς τὴν σιωπὴν καλῶς ἐάν προσέχῃς·
Σ' τὰ γράμματα δὲν φαίνομαι, πλὴν μ' ἔχει πᾶσα

γλῶσσα·
μέσον εἶμι τῶν μέσων σου. Φίλε δὲν φθάνουν τόσαι;

ΓΡ. Μ. ΒΑΝΝΙΕΡΗΣ.

ΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΕΝ Τῷ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝῳ ΦΥΛΛῳ·

ΔΙῶ ΑἸΝΙΓΜΑΤῶΝ.

Σκύλος — Ὁ κύλιξ μὲ καφέν,